

VAKOK VILÁGA

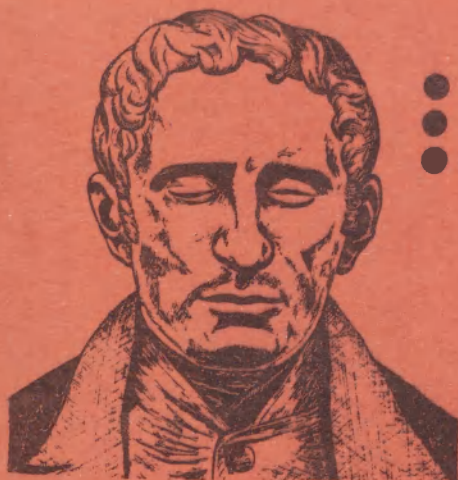

MHB 1644

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZAGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

ELŐFIZETHETŐ A
MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZAGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALANÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLII. évfolyam

5

DR. VASS TIBOR

Kül- és belpolitika

A nemzetközi élet legfontosabb eseménye az utóbbi időben az SZKP XXVI. kongresszusa volt. Brezsnyev elvtárs beszámolójából külön kiemelem a nemzetközi életre vonatkozó előterjesztést. Javaslati gátat akarnak vetni az egyre fokozódó hidegháborús folyamatnak, a fegyverkezési hajszának és csökkenteni akarják a háborús veszélyt. Konkrét javaslatokat tett a bizalom fokozására, amely a békés egymásmellettélés előfeltétele. Javasolta a vitás kérdések tárgyalások útján való rendezését. Csúcstalálkozót indítványozott az amerikai Egyesült Államok elnökével és megegyezést a nukleáris fegyverek gyártásának korlátozására, sőt későbbi időpontban a gyártás teljes megszüntetésére.

A javaslatoknak általában komoly visszhangja volt a tőkés országokban, bár ez a visszhang nem volt egységes. Voltak, akik támogatták ezeket a javaslatokat, voltak, akik lebecsülték jelentőségét és csak gesztust láttak benne.

Fontos lenne, hogy a helsinki megegyezés alapján tartott madridi értekezlet a továbbiakban Brezsnyev javaslatait vitatná meg és e javaslatok figyelembevételével hozná meg a záró határozatot. Ennek egyik fontos pontja lenne az európai leszerelési értekezlet összehívása.

Az egyik nyugatnémet folyóirat szomorúan állapítja meg, hogy a Német Szövetségi Köztársaságban annyi nukleáris fegyver van felhalmozva, hogy ezzel egész Európát el lehetne pusztítani. Semmi szükség nincs a neutron és a Per-sing II. további elhelyezésére.

Külön ki kell emelni, hogy Brezsnyev elvtárs hangvétele mértéktartó volt, szemben az USA elnökének, Regannak uszító jellegű nyilatkozataival.

A XXVI. kongresszus foglalkozott a Szovjetunió belső helyzetével, különösen a gazdasági

kérdésekkel. Céljaul tűzte ki a minőség javítását, a hatékonyság fokozását, a mezőgazdasági és ipari termelés fejlesztését.

Ezzel kapcsolatban említem meg, hogy — amint tudjuk — a Szovjetunió minden föderatív köztársaságban önálló szövetsége van a vakoknak, de mégis — primus inter pares — az Összoroszországi Vakok Szövetsége — melynek elnöke B. W. Zimin elvtárs, aki 1974-től 1979-ig a Vakok Jóléti Világtanácsának elnöke is volt — irányító szerepet játszik. A Szovjetunióban a látásfogyatékosok kb. 300 féle munkakörben dolgoznak és a tradicionális foglalkozások mellett (kefekötés, kosárfonás stb.) részmunkát végeznek egyebek között az elektrotechnikai, a híradástechnikai, az autószerelési, a műanyag, a fémtömegcikk és a televízióalkatrész gyártásának területén.

Kb. 7000 látási fogyatékos dolgozik értelmi-ségi pályákon. Ebből 103 a programozó, 132 a jogász, 1500 a normál iskolában tanító pedagógus és 3000 az igazgatásban dolgozó, 45 a tudományok doktora és 137 a tudományok kandidátusa.

A magyarországi események közül a Hazafias Népfront VII. kongresszusát kell kiemelni, amely hitet tett a magyar szocialista nemzeti egység mellett, amelybe a hazánkban élő nemzetiségek is beletartoznak. Kádár János elvtárs, az MSZMP első titkára felszólalásában pozitívan értékelte a Népfront munkáját, de nagyon határozottan elítélte a csalókat, a hatalmukkal visszaélőket és a munkájukat nem lelkiismerettel végző dolgozókat. A Népfront vállalta, hogy legjobb tudása és lelkiismerete szerint részt vesz a VI. ötéves terv végrehajtásában és társadalmi munkával is hozzájárul annak sikeréhez.

DARU GERÖNÉ:

Sajtótájékoztató

Szövetségünk már hosszabb idő óta felismerte a tömegkommunikációs eszközök szemléletét formáló erejét, egyes esetekben hatékony segítséget adott a problémák megoldásában is.

A rokkantak nemzetközi évének jegyében sajtótájékoztatót rendeztünk 1981. március 5-én a szövetség budapesti székházában. A sajtótájékoztatón hangsúlyoztuk azt, hogy a rokkantság fogalmát széles körben

kell értelmezni — az ENSZ ide vonatkozó felhívása szerint is — így ebbe a körbe tartoznak a látássérült emberek is. Az eseményen a meghívottaknak csak egy része jelent meg, ennek ellenére az összejövetel sikeresnek értékelhető. Dr. Bódi István főtájtár nyilatkozatait sugározta aznap a Magyar Rádió „Déli Krónika” és az „Esti Magazin” című műsora. A Sajtó Figyelő által küldött bősé-

ges anyag bizonyítja, hogy a különböző napilapok munkatársai ismét érzékenyen és megértően reagáltak a vakügyi problémákra.

A sajtótájékoztató kapcsán külön is szólunk kell Füzes János megjelenéséről és hozzászólásáról, aki, mint a Magyar Televízió Pécsi Körzeti Stúdiójának munkatársa — a Sors-társak című műsort szerkeszti — a rehabilitációs és a vakügyi terület problémáinak széles körben ismert hivatalos propagálója és lelkes támogatója.

Elismerés és köszönet illeti mindazokat, akik ez alkalommal is segítettek a szövetséget a közvélemény érdeklődésének felkeltésével.

HÍREK GYŐR-SOPRON MEGYÉBŐL

Tudósítónk visszapillantás-szerűen beszámol az elmúlt év utolsó negyedében végzett kulturális munka eseményeiről.

Megyei szervezetünknel október 16-án Dr. Révhelyi Tamás vállalati jogtanácsos tartott előadást a családjogról, ezen belül részletesen az örökösödési szabályokról.

November 6-án emlékeztünk meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalomról. Az évfordulón a szervezetünk patronáló Révay Gimnázium tanulói tartottak ünnepi műsort.

November hónapban két útibeszámoló is elhangzott. Felszeghy Pál, megyei szervezetünk elnöke ismertette a sorstársakkal csehszlovákiai és NSZK-beli turista útjának élményeit. Egy másik előadásban megyei szervezetünk titkára, Nagy Ernő számolt be a Szovjetunióban tett tanulmányútjának fontosabb tapasztalatairól, élményeiről.

December 4-én tartottuk meg a Télapó-ünnepséget, ez alkalomból szervezetünk megvendégelte a klubtagokat. A jelmezés Télapó pedig kiosztotta mindenkinek az ajándékot.

December 11-én a tüdőgondozó és az egyik rendelőintézet Vöröskeresztes alapszervezete tartott műsort

sortársainknak. Dr. Encsi János igazgató főorvos kedves, meleg szavakkal köszönte a megjelenteket, majd átadta az alapszervezet több, mint 2000 Ft értékű hanglemezejándékát.

December 23-án tartottuk meg a karácsonyi ünnepségünket, melynek során minden jelenlévő sorstárs megkapta a Győri Keksz- és Ostyagyár erre az alkalomra készített ajándékcsomagját. Az összejövetelen rekord létszámban jelentek meg a sorstársak. A kisiskolások műsora fokozta az ünnepi hangulatot.

December 27-én tartottuk meg a vidám, táncos évvégi búcsúztatót, melyen kultúrscsoportunk hangulatos műsorral szerepelt.

Megyei szervezetünk körzeti csoportjainál is élénk kulturális munka folyt az elmúlt időszakban. A patronáló iskolák tanulói műsorokkal szerepeltek. A rendezvények sorából kiemelkedett a Sopronban december 13-án megtartott irodalmi előadás, amelyen Nagy Endre nyugalmazott középiskolai tanár sorstársunk, a magyar irodalom klasszikus korszaká-

nak egy-egy remekéről tartott előadást. Irodalmunk remekműveit a Berzsenyi Gimnázium tanulói eleve-nítették meg.

Mosonmagyaróvári Körzeti Csoportunk október hónapban tartotta a már hagyományossá vált öregek napját, virággal és megvendégeléssel kedveskedtünk idős sorstársainknak. A rendezvényen a Dunaszigeti Vadvirág táncegyüttes szerepelt.

Szervezetünk kultúrscsoportja két előadást tartott az említett időszakban. Az együttes október 30-án a fehérbot napja rendezvényen sorstárs írók műveinek bemutatásával szerepelt.

December 5-én ugyanezt a műsort további részekkel kibővítve Mosonmagyóváron mutatta be a kultúrscsoport.

Megyei szervezetünk elnöksége december 20-án ülést tartott, amelyen a többi között a negyed évi kulturális munkával is foglalkozott. A testület értékelt a kultúrscsoport éves munkáját. Tanácskozás után a szervezet megvendégelte a kultúrscsoport tagjait.

Megyei szervezeteink életéből

December 9-én a Magyar Rádió győri Körzeti Stúdiója húsz perces műsort sugárzott a fogyatékosokról, ezen belül kb. öt percben foglalkozott Buczkó András soproni sorstársunk életével, munkájával.

Fettik Mária
a Mosonmagyóvári Körzeti
Csoport elnöke

HÍREK SZABOLCS-SZATMÁR MEGYÉBŐL

Megyei szervezetünk 1981. január 31-én klubdélutánnal egybekötött jól sikerült öregek napját tartott.

Ünnepségünket Bessenyei Ferenc sorstársunk szavalata nyitotta meg. A szép számban megjelent tagtársaknak Bory Zsolt költő beszélt az öregkor szépségeiről, bölcsességéről. Megható emlékeket idézett fel, a 80. évéhez közeledő Gyuri bácsival együtt, akit vendégként elhozhatott összejövetelünkre. Elmondta, hogy a háború után 35 évvel egy véletlen találkozás hozta ismét őket össze Gyuri bácsival, egykori katonai oktatójával. A költő régi emlékeket idéző előadását nagy érdeklődéssel hallgatta a közönség. Ezután Daradics Antal és özv. Gunczel Gyuláné sorstársak, saját verseiből szavaltak néhányat. Majd a Vöröskereszt Szervezet ajándécsomagjait adtuk át a megjelenteknek. Ezt követően a tánczene és a tánc tette hangulatossá kis ünnepségünket.

Február 12-én a Nyíregyházi Városi Tanács VB. elnökhelyettese, Czákó István elvtárs tartott előadást városunk hatodik öt éves tervéről. A sorstársak sokan eljöttek, hogy részletesen megismerkedjenek megyénk székhelyének fejlődésével. Az előadó tájékoztatott bennünket a dinamikusan fejlődő Nyíregyháza eddigi elért eredményeiről, valamint a hatodik öt éves terv megvalósításának célkitűzéseiről. Örömmel hallottuk, hogy még ebben az évben elkészül a

Megyei Művelődési Központ és az ősz folyamán megkezdő működését az önálló Móricz Zsigmond Színház. Épül az új vásárcsarnok, növekszik a korszerű közúthálózat. Sor kerül a kórház bővítésére, új iskolások és óvodák épülnek. Bővül a víz- és csatornahálózat, valamint korszerűsítik a Városi Stadiont.

A sorstársak igen nagy érdeklődéssel hallgatták végig az előadást, több kérdést tettek fel, melyekre Czákó elvtárs részletesen válaszolt.

Február 19-én megyei szervezetünk Wesselényi Miklós Sportegyesülete vezetőségválasztó közgyűlést tartott. A gyűlést levezető elnök Jakab Mihály, megyei szervezetünk titkára volt. Az elnök üdvözölte a Városi Tanács Sportfelügyelőség képviselőjét és a megyei Sporthivatal küldötteit, valamint egyesületünk megjelent tagjait. Az elmúlt négy év munkájáról Klepács András, a sportegyesület ügyvezető elnöke tartott részletes beszámolót. Ismertette a két szakosztály (sakk és természetbarát) elért eredményeit, beszélt a problémákról is. Hangsúlyozta, hogy szükséges a tagszervezés és nagyon fontos a sportfegyelem erősítése. Ezután az idei feladatokat ismertette. A beszámolót hozzászólások, vita követte. A közgyűlés a beszámolót és az 1981. évi költségvetés tervezetét elfogadta. Ezután került sor az új elnökség megválasztására. Majd Klepács András ügyvezető elnök megköszönte Varró Jánosnak, a Sportegyesület volt elnökének eddigi áldozatos 12 évi munkáját és tiszteletbeli örökös elnöknek választotta meg.

Február 28-án szervezetünk jól sikerült farsangi estét tartott. Klubhelyiségünk zsúfolásig megtelt. A szórakozáshoz megnőfelvételek és tangóharmonika szolgáltatva a zenét. A büfé működése elősegítette a jó hangulat kialakulását. A mindvégig kulturált szórakozás közben értékes tombolatárgyakat sorsoltak ki. A vidámhangulatú farsangi est tíz órakerült véget.

Jakab Mihályné

SZOLNOK MEGYEI HÍREK

Megyei szervezetünk Karcagi Körzeti Csoportjánál januárban filmvetítés volt. Az előadást a Hazafias Népfront Városi Bizottsága tartotta. Megjelent a rendezvényen Centeri László a helyi népfront szervezet titkára is.

A film bemutatta a kalászos növények múlt évi betakarításának nehéz folyamatát. Vetítés után a Karcagi Pávákör műsora következett. Az együttes szépen előadott ének- és zenészművekkel szórakoztatta a megjelent hallgatóságot.

Kiemelkedő esemény volt megyei szervezetünknel a Szolnokon megtartott farsangi est. E sorok írója, a Karcagi Körzeti Csoport elnöke mondott beszédet. A rendezvény színvonalas műsorral folytatódott. A szajoli Pávákört szünni nem akaró fergeteges tapsviharral fogadta a nagyszámú, hálás közönség. A további szereplők, Varga Tivadar és felesége, valamint Décei Lászlóné is figyelemre méltó szép sikert értek el. Műsor után pompás vacsorát fogyasztott a mindvégig jókedvű társaság. Vacsora után kitűnően sikerült tárcmulatság következett a Nemzeti Étterem belső termében, amelyhez a talp alá valót zenészeink szolgáltatták. A rendezvény sikeréért Németh Lászlónét illeti elismerés.

Fórizs László

GYŐR-SOPRON MEGYE

Megjelent 1981. február 4-én a Kisalföld c. lapban

A múlt év szeptemberében tartott taggyűlésükön a társadalmi gondoskodás hiányosságairól is szóltak a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Győr-Sopron megyei szervezetének vezetői és tagjai. Most viszont örömmel újságolta Nagy Ernő

titkár, hogy kívánságai teljesülnek. A Rába Magyar Vagon- és Gépgyárból három, a Győr városi (Liesen-Mayer utcai) rendelőintézetből és tüdőgondozóból egy-egy vöröskeresztes alapszervezet tisztségviselői keresték meg a szövetséget, ajánlották fel a segítségüket. Azóta ápolják a kapcsolatot, a patronálók előadásokat tartottak, magnót, kazettát ajándékoztak és más emberséges tettel örvendeztették meg a tárgyakból keveset vagy semmit nem látó, de mindent megérező embereket.

ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁS ÉRDEN

A foglalkoztatás szélesítése

Szövetségünk Budapesti- és Pest megyei Szervezete Elnökségének szervezésében március 21-én került sor arra a tanácskozásra az érdi Művelődési Központban, amelyen jelen volt a többek között: Dr. Csicsay Iván, a Pest megyei Tanács VB. általános elnökhelyettese; Mógor Béla, az MSZMP Budai Járási Bizottságának titkára; Aranyosi László, a Vöröskereszt Pest megyei titkára; Dr. Benussi Szilvió, a Városi Tanács VB. elnöke és Jáki Ferenc, az MSZMP Érdi Városi Bizottságának titkára.

A kölcsönösen tájékoztató jellegű megbeszélésre a rokkantak nemzetközi éve alkalmából került sor, s hogy miért éppen Érden, az értekezlet másik szervezőjének, a Művelődési Központban tevékenykedő Milton Klubnak tudható be, amely fennállásának harmadik évfordulóját ünnepelte.

Sokan felszólaltak a vendéglátók, s a vendégek közül. Az utóbbiak nevében Budapesti és Pest megyei Szervezetünk titkára, Pinviczki György köszöntötte a házigazdákat, sorra be-

mutatta országos szövetségünk képviselőit. Majd elsőnek Dr. Bódi István főtitkár szólalt fel, ismertette a szövetség történetét, a vak és gyengélátó sorstársak helyzetét a ma társadalmában, külön kihangsúlyozta foglalkoztatásuk szélesítésének hatékonyabb szervezését. A továbbiakban a Művelődési Központ igazgatója Urbán László és a Milton Klub vezetője Szabó János beszélt a klub múltjáról, eredményes munkájáról, sürgették a hasonló jellegű közösségek létrehozását. Dr. Csicsay Iván a Pest megyei intézmények különböző lehetőségeiről, s ezen belül a foglalkoztatottság nagyobb arányú szélesítéséről vázolta elképzeléseit.

Az összejövetel érdekes, ugyanakkor megkapó jelenete volt Pajor Imre, a Diósi Csapágygyár pártbizottsága titkárának hozzászólása. Ugyanis kissé késve érkezett meg a tanácskozásra, de mint kiderült, ő már szép eredményekről hozott híreket: vállalata éppen kommunista szombatot tartott, amelynek bevételét az ENSZ felhívására a rokkantak javára ajánlották fel a dolgozók. A párttitkár ígéretet tett arra, hogy munkahelyén megvizsgálja a vakok és gyengélátók foglalkoztatásának lehetőségeit és munkájába bevonja az Érdi Városi Tanács elnökét, Dr. Benussi Szilviót és szövetségünk főtitkárát, Dr. Bódi Istvánt.

Mógor Béla, az MSZMP budai Járási pártbizottsága titkárának szavaiból kiderült, hogy óriási apparátus áll készenlétben a vakügy támogatására. A párttitkár nagy elhatározással mondta, hogy a járás párttitkári értekezletein, ahol közel 220 alapszerv képviselteti magát, tudatni fogja a tanácskozáson elhangzottakat, javaslatokat, segítséget kér a vakügy önzetlen támogatásában.

Aranyosi Lászlónak, a Vöröskereszt Pest megyei titkárának beszédéből hadd idézzünk szószerint: „... a Magyar Vöröskereszt taglétszáma megközelíti a 100 ezer főt, Pest megyében 40 ezer tagoknak a száma, akik a lakóterületeken élnek, s mintegy 30 ezren munkahelyeiken fejtik ki társadalmi tevékenységüket. Ez a hatalmas társadalmi apparátus segít-

het a vakoknak, a súlyosan gyengélátóknak, a számukra megfelelő munkahelyek felkutatásában is. A szociálpolitikai munkában is lehet a vöröskereszt aktívakra számítani, így a házi betegellátásban, s más egyéb hasonló területen...” Aranyosi László többek között indítványozta azt is, hogy a Vöröskeresztnak, valamint a Vakok és Gyengélátók Országos Szövetségének vezetőségei legalább évente egy, vagy akár több alkalommal cseréljék ki elképzeléseiket a vakügyben.

Kis János, a Fővárosi Kefe- és Sep-rűgyártó Vállalat személyzeti vezetője a bedolgozói hálózatban, a kooperációs műhelyek létrehozásában látja a foglalkoztatottság kérdésének részbeni megoldását.

Felszólalt még Dr. Benussi Szilvió, az Érdi Városi Tanács VB elnöke, s szövetségünkötől Gerdelics Ferenc főelőadó. A tanácskozás végeztével az esti órákig tartó színvonalas műsort adtak budapesti és Pest megyei, Borsod megyei, Csongrád megyei, Szabolcs-Szatmár megyei és Somogy megyei szervezetünk tagjai, kórusai, zenekarai. Nyugodtan állíthatjuk, hogy tomboló sikerrel szerepeltek.

Aszódi László Antal

Arcommal érzem a falat...

*(Megjelent a Fejér Megyei Hírlap
1980. november 16. számában.)*

Székesfehérvárott a Zalka Máté utca 6. szám alatti műemlék házban van a Vakok és Gyengélátók Országos Szövetségének Megyei Szervezete. Kívül nem jelzi semmiféle tábla. Mégis idetalálnak azok, kiknek e tábla amúgy sem jelentene az égvilágon semmit.

A szövetség megyei titkára Gibba Andor.

Régóta ismerem, gyakran látom, amint az utcán teljes biztonsággal halad. Úgy tűnik ismer minden kiszögélést, minden téglát, arcával érzí a falak kisugárzását, nem zavarja a forgalom. Ismeri a hangokat, és az emberi lelket. De leginkább talán a sorstársait ismeri.

Tanulni és dolgozni

— Huszonegy éves koromban vesztettem el a szemem világát, betegség következtében. Mikor megtudtam, hogy örök életemben sötétségben élek, elhatároztam nem leszek öngyilkos. Másként fogom berendezni az életem. Meg akarom szerezni az átlagos műveltséget és el akarom tartani magam. Nem sajnálnatni. Apám azt mondta, veszek neked egy csengőt fiam, s elindult a városba. Én is elindultam utána. Akkor először próbáltam visszaidézni az oly jól ismert utcákat, házakat...

— Ha tovább beszélne az életéről...

— A műtét után nekem három hónap múltán már jó kedvem volt. Éltem, tanulni akartam. Egy barátom kíséretében felkerestem egy vak kántort. Tanácsot akartam tőle kérni. Azt mondta: Fiam, máskor magad gyere... Megértettem mit akart ezzel tanácsolni. Tőle tanultam meg hat hét alatt a vakírást. Aztán következett Szombathely, ahol a Vakok Intézetében meg tanultam a kefekötést. Ebből éltem meg, nem is akárhogy... Később az ötvenes években, amikor visszaszorult a kisipar, s amikor kisiparostól már árut is alig vettek át, Gibba Andor úgy érezte, itt az ideje valami más foglalkozás után nézni. Ezért Budapesten megtanulta a telefonalközpont kezelését. — Tizennégy helyen jelentkeztem — emlékszik — s mindenhol elutasító választ kaptam.

Végül a Videotonban két hét próbaidőre alkalmazták telefonközpontosnak, s a két hétből 27 esztendő lett. Hogy hány név, hány telefonszám rögződött meg emlékezetében? Több száz vagy ezer? Tény, hogy né-

hány nap alatt tudta a helyi számokat, s hogy ott kiket lehet megtalálni.

Mi segített? Csakis a rend...

Ez a rend látható itt is a kis irodában. A szekrényhez lép és elővesz egy vaskos kötetet. Jogszabálygyűjtemény ez Braille-írással. Finom ujjait ráhelyezi a pontocskákra s folyamatosan olvassa.

Tizenháromezer kötet pontírással

Szerencsére — mondja — nekünk vakoknak nem kell elzárkóznunk az irodalomtól sem. A szövetség budapesti könyvtára tízezer kötetnyi művet őriz pontírással. De segít a technika is, szalagokon, kazettákon a művek száza, ezrei.

— És ezekhez hozzájuthatnak?

— Természetesen — mondja. — A megyei szövetségnek ez is egyik feladata. A posta pedig hét kilóig ingyen szállítja a küldeményt a vakok számára.

Nemrég emlékeztek meg a megyei szövetség húszéves fennállásáról. Gibba Andor titkár szokásától eltérően ezúttal magnóra mondta beszámolóját a munkájáról.

— Hallhatnék valamit a húsz év történetéből?

— Szívesen — egyezik bele. — Kezdetből én vagyok a megyei szövetség titkára, időközben voltam vezetőségi tagja az országos elnökségnek is.

— Mi volt az első teendő?

— Hogy számbavegyük hányan is vagyunk... Jó néhányan ismertük egymást, tudtunk egymás sorsáról. De biztos voltam benne, hogy ennél sokkal több sorstársunk él a megyében. Hogy jussunk el hozzájuk, és hogy juthatnak el ők hozzánk? Felkerestem a megyei művelődési osztály vezetőjét és kértem írjunk levelet minden iskolának. A pedagógusok és a gyerekek majd felderítik minden kis településen, faluban, ki a vak vagy gyengénlátó. Egyre duzzadt a számuk...

Felkutatni és segíteni

— Mi a fő céljuk?

— Egyetlen szóval felelhetek. Segíteni. Felvettük a kapcsolatot a tanácsokkal is, akiknek anyagi, szociális segítségre volt szükségük, közreműködünk. Felkutatunk a fiatalokat, gyerekeket és minden erőnkkel rábeszéljük a hozzátartozókat, szülőket, hogy adják intézetbe, taníttassák. A sajnálat csak ront a vak ember helyzetén s mi lesz, ha elveszíti támaszát, szüleit? A vak ember képes a munkára, képes hasznossá válni, eltartani magát.

Gyakran meg kellett küzdeni értetlenséggel, vonakodással, nemakarással akkor is, amikor egy-egy tagjuknak munkát kerestek.

— Elmondok egy esetet. Egy bal eset következtében megvakult telefonkezelőnek kerestem a vállalatoknál sokáig mindhiába munkát. Mint a helyi szövetség titkára elmentem az egyik nagyvállalathoz, ahol mindenfajta kifogást felhozta az alkalmazás ellen. Végül az utolsó kifogás az volt: itt kérem naponta többször be kell mondanai a pontos időt... Erre nem képes egy vak...

Akkor benyúltam a zsebembe, felkattintottam az óráim tetejét, kitapogattam a pontos időt és azt mondtam: Uraim, nézzenek az órájukra és akinél nem 8 óra ötven percet mutat, az dobja el...

Az illetőt felvették, onnan ment nyugdíjba, több kitüntetéssel.

Tizenhat szakmában

Gibba Andor vezetésével a megyei szervezet sok gondot fordított a vakok képzésére. Húsz év alatt 32 telefonközpontkezelőt képeztek ki, többen szakmát tanultak és akit csak lehetett megtanítottak a pontíráásra, olvasásra is (ez utóbbi a nehezebb). Az országban Fejér megyében szervezték meg elsőként a pontírást tanítást. Gibba Andor maga dolgozott ki egy ötletes módszert, tenyérynyi mágneses lapocskára elhelyezhető vaskarikák segítségével sikerült eredményt

elérnie. A tagok közül hatvannégyen dolgoznak, tizenhatféle szakmában. Zenész, jogász éjjeliőr (betörőt fogott kutyája segítségével), van gyógymaszszór és ruhatáros...

— Milyen más központi segítséget kapnak?

— Az állam tisztességes összeggel segíti a vakokat, amellet, hogy más, létükhöz, életükhöz szükséges kedvezményeket is kapnak. Például magnot, órát, kedvezményes utazást. (Ez utóbbit Gibba Andor „járta ki” sorsársai számára.)

— Kapott-e vak ember munkájáért kitüntetés?

— Igen — mondja — nagyon sokat. Aki dolgozik csaknem mind.

Ő maga sokszoros kiváló dolgozó, megkapta a Braille-émlékérmét, polgári védelmi munkájáért a Honvédelmi bronz fokozatát.

*

Biztos léptekkel kísér az ajtóig. Mikor becsukom, megszólal a bim-bam csengő kellemes hangja.

Ő szerelte fel.

Balázs Katalin

*Hazánk felszabadulásának 36. évfordulója alkalmából
Gibba Andor elvtársat szövetségünk javaslatára
az Elnöki Tanács magas kitüntetésben részesítette,
jó munkája elismeréseként megkapta*

**A MUNKA ÉRDEMREND BRONZ FOKOZATÁT,
a kitüntetést dr. Schulteisz Emil eü. miniszter elvtárs
április 1-én adta át.**

*Gratulálunk, jó egészséget
és további eredményes munkát kívánunk.*

VAK KÜLTÖK VERSEI

Csikós Zsuzsa:

Kiáltsunk együtt, hangosan

*Jártam fenn a kéklő hegyeken,
hol a csend, s a békesség honolt,
s a rügyfakasztó napsugárban
száz kismadár boldog dala szólt.
Jártam lenn a nyíló réteken,
búza tengert ringatott a szél,
májusi tiszta ragyogásban,
traktor hangja békéről zenélt.
Gondolatom aztán messze szállt,
hol félelemmel telve a nap,
lövések riasztják a csendet,
s a halál diadalt arat.*

*Jártam kábán, néma utakon,
hol temetetlen fekszik a holt,
bánatában, ki él — az égre
átkot szórva — jajongva sikolt.
Láttam anyát — holt gyermek
felett —
szívét a bánat darabolta,
s gyermeket — ki rémült
tekintettel —
halott nő kezét szoritotta.
Akaratlan gondoltam arra:
Nekem is van férjem,
gyermekem!*

*S szívemben — mint növekvő fa
lombosodott ki a félelem.
A háborúk iszonyatából
mindörökre legyen már elég!
Hiszen az életünk oly rövid
és a tennivalónk annyi még!*

*Mi—
Anyák! kiáltsunk egyszerre,
hangosan,
hogy beleremegjenek a
fegyverek!*

*Békét akarunk, és boldog
holnapot!
Mi nem azért szüljük
gyerekeinket,
hogy legyen, ki fegyverét
egymásra fogja!
Dolgozni akarunk! Alkotni!
Élni!
Nem sirni, hült hantokra
borulva!
Kiáltsunk megálljt az
agresszornak!
Hol városokra okádnak
fegyverek,
Gyilkos tüzet, reményeket oltva.
S teremtsünk emberhez méltó
életet!
Legyen otthonunk,
hazánk e földgolyón!
Fogjon egymással segítők
kéz-kezet!
Hol ma gyász, bánat,
éhség és könny fakad:
teremtsünk együtt nevetést,
éneket!*

VAK SZERZŐK PRÓZAI ALKOTÁSAI

BARANYI IMRÉNÉ:

Lépésváltás

(1980-as irodalmi pályázatunk első díjas műve)

Az egyik vizsgáztató tanár még reggel kijött közénk, hogy felmérje hangulatunkat, s ha szükség van rá, néhány mosolygós szóval enyhítsen vacogó félemünkön. Hármunknak felajánlotta az elsőséget. Két társam azonnal kapott is a kedvező lehetőségen, bementek. Én ülve maradtam. Mélyen magamba szívtam a vizsgadrukk áporodott levegőjét, fejem tompán zúgott a magolók rekedtes monoton mormolásától. Nem tolongtam a terem ajtajánál a megkönnyebbülten kilépőket faggatva, kávé sem szürcsöltem félóránként a büfé pultjánál. A három órán át tartó hajnali vonatzötyögés elzibbasztotta idegeimet. Egy keveset bizonyára szundíthattam is. Abszolút nyugalom költözött belém. Nemtörődömség. Az otthonhagyott asztalnyi jegyzetkupa gondoltam, a felkészülés utolsó napjaira, amikor már csupán férjem felolvasására támaszkodhattam. A könyvek lapjait szürke porréteg lepte el, alatta a betűk nehezen kivehető pontocskákká váltak, elmosódott sejtelmekké s ezen szemüvegem gyakori, alapos tisztogatása sem változtatott. A rendszeres nappali tanulásomat felváltotta az éjszakai kínlódás, az eddig jól bevált vizuális rögzítem helyébe az egyszerű hallás hatalmas, kibogozhatatlan információtömege lépett. És elnyomott ástítások, kesernyés émelygések. Az, hogy halasszam el államvizsgámat, egyetlen pillanatra sem merült fel bennünk.

Délután felsorakoztunk ünnepélyesen eredményhirdetésre.

— Önök becsülettel mélyültek el a könyvtár- és népműveléstudomány elméleti anyagában. Ne higgyék, hogy ezzel befejeződött a próbatétel! Diplomájuk csak ajánlólevél egy hivatalához, ahol nap mint nap bizonyítaniok kell szaktudásukat, rátermettségüket. Elsősorban éles

szemekre lesz szükségük, amely mindent azonnal meglát...

A ködfátyolba burkolódzó elnök nevünkön szólított bennünket. Kézszorítása őszintének tetszett.

Kifelé menet a kilincs mellé nyúltam.

Nyolc hónapos hasamban nyugtalan mocorgást éreztem.

A kocsi csak lépésben haladhatott a jeges úttesten. Karomnak nehéz volt tartani néhányhetes gyermekemet. Nem sírtam, csak néztem a merev kis testet, a félig nyitott, lebiggyedt száját. Kékes sárga arca világított, szaggatott hörögés százszorosára felerősödve nyilalt a szívembe. Aztán a percekig tartó köhögési roham...

A kocsi motorja lefulladt, futva tettük meg az utolsó métereket. A kórház kapuját zárva találtuk. Morogva jött elő az álmos portás és gorbomba megjegyzést tett a szokatlan időpontra. A nővér sem volt barátságosabb.

— Beutalót kérek!

— Nincs beutalónk. Saját belátásunk szerint hoztuk ide, a körzeti gyermekorvos nem volt otthon. Kérjük... nézze csak!... nem éli túl!...

A gyerek arca sötétedett, melléből száraz, fuldokló köhögés tört fel. A nővér kezével hatalmas ástítást nyomott el, s mielőtt elindult volna az ügyeletes orvos szobája felé, visszafordult;

— Vigyáztak volna rá jobban! Ilyenkor aztán nagy az ijedelem! Mindegyik így csinálja.

Férjem keze ökölbe szorult.

Az orvos sietve érkezett. Alapos vizsgálat után felénk fordult, tekintete meleg volt, de a hangja ridegnek tűnt.

— Mindent megpróbálunk!

A kismamaszobában egyedül laktam. Csak három óránként, a szoptatások idején láthattam. Több napig semmit sem javult az állapota. Arcát alig lehetett megkülönböztetni a pólya színétől. Sohasem nyitotta fel a szemét. Hozták és vitték. Az idő pedig alig haladt. Az éjszakák és napok összefolytak.

Szemorvosom legutóbbi tanácsa jutott eszembe, „A legfontosabb, hogy ne izgassa magát!”

Görcsösen kapaszkodtam az ágy szélébe, a tejem rohamosan apadt.

Halk gügyögésre, féligsikerült szavacskákra ébredek. Mozdulatlan maradok. Vajon meddig vár ilyen türelmesen? Eltelik néhány perc és a kis ágy rácsán keresztül kinyúlik felém puha keze, hajamba kapaszkodik, aztán egyensúlyát veszítve visszahuppan a gumibugyis fenék. Sértődött sikoly, újabb próbálkozás. Átkéretszkedik hozzám a nagyágyba. Elkezdődik a nap.

Szája két szélén kicsordul a tej. Lába és keze örökké mozgó játékszer. Ha tele a pocak, jöhet a kúszás asztal alá, székek közé, a legszűkebb zugokba, ahonnan csak nehéz munkával lehet kikecmeregni.

És felfedezzük a fürdőszobát. A kádban jó langyos a víz, színes ruhadarabok úszkálnak benne. Nagy élvezet a kihalászásuk, közben hóna aláig merül a kising. Dühös toporzékolás, leveszszük, másikat veszünk.

A konyha más világ. Van benne lábas, fazék, összeverhető fedők, s ha nem vigyázunk, a szekrény ajtaja becsípi kezünket. Fáj! Még sírunk egy picit, addig anya biztosan az ölében tart. Jó így.

Félórás némaság. Kapkodva dolgozom. Centrifugázás, teregetés, gyorsan kitakarítok. Még mindig csendben van. Letörölgethetek, mert aztán délig sem mozdulhatok a konyhából. Konyha! Mit csinálhat ilyen csendben? A hűtőszekrény ajtaja félig nyitva. Egy tócsa fehérséget nyalogat a földről, a tegnapi joghurt. Fenekén sárgájával összekeveredett tojásbéj. Úristen, az ebédbe való.

Mosakodás, átöltözés és minden előlről. Alattódal. Szeme még félig nyitva van, alacsonyodik a plafon, sokáig nézem.

Éles csengetésre eszmélek. A postás ajánlott levelet hoz.

— Itt írja alá!

Ceruzáját hanyagul odalöki. Nézem az öszszemosódó füzetlapot.

Leteszem rá a csuklóm. Indulatosan rántja félre a kezem.

— Ne oda!

Jelet rajzol az üres rubrikába. Mérgében hangosan horkant.

— Na tessék! Most meg ráír a fölötte lévőre. Majd ezért is engem macerálnak a hivatalban. Miért nem csináltat valami jó szemüveget?

Az arcába nézek. Tizenöt dioptriát látva, lassan kihátrál az ajtón. A levelet elteszem, csak este tudom meg a tartalmát.

A gyerekkocsi jól irányít. Megbízhatóan jelzi a bukkanókat, járdaszéleket és nem feltűnő, ha mögötte apróbbakat lépek az átlagosnál. A kétes pontoknál megállok, megigazítom kislányomon a ruhát, addigra már tudom, mit kell megkerülnünk.

A csúcsforgalom a legjobb időpont a sétára, vásárlásra. Az ember a zsúfolt utcán nem veszi könnyen észre az ismerősöket. Ilyenkor a köszönés is elmaradhat, hiszen annyi másra kell figyelnie. A gyerek két karja repdeső szárnyként jelzi apja közeledtét. Most már nem kell mereven kapaszkodnom a kocsi fogantyújába. Végre lazíthatok magamon.

Szatyrokkal megrakodva térünk haza a pár négyzetméteres garzonlakásba. Vidám vacsora után mindig a csiklandós játékot kezdi a kicsi. Kiszámított mozdulatokkal megfürdetem a kapálódzó gömböcöt. Eszembe jut az ajánlott levél. Míg férjem elolvassa az örömhírt, a postás kellemetlen hangját hallom. Egy izzadságcsepp és egy könnycsepp egymással elkeveredik az arcomon. A szobát friss babailat és fel-felhangzó göndör kacaj tölti be. Így telnek napjaim.

Erősen szorítja a kezem.

— Vigyázz anya! Lelépünk! Ugye aranyos vagyok, hogy mondom? Mert te nem látsz jól. Bejöhettek veled a doktornénihez? Vigyázz anya! Piros a lámpa, nem szabad menni! Ha a doktornéni azt mondja, hogy meghalsz, eljövünk ám apával a kórházba és eltemetünk, utána meg hazahozunk, mert megfázol, anya!

Soron kívül fogad a szemorvos. Öreglányos kedvességgel megcirógatja kislányom okoskodó buksiját, aztán a vizsgálat után egyszerűen és határozottan ezt mondja:

— A szülés okozta az ön vesztét. Nem szabadott volna vállalnia ezt a gyermeket.

A meleg puha ujjacsákák nyakam köré fonódnak. Úgy szorít, mintha sohasem akarna engedni. Így állunk sokáig a doktornő előtt. BolDOG vagyok.

Az új lakásban orrfacsaró festékszag. Kislányunk rohángászva próbálja felfedezni megnagyobodott életterünket, s alig hiszi, hogy ezentúl neki is külön szobája lesz. Ez olyan nagylányos dolog! Este fáradtan, de örömtől sugárzó arccal nézünk körül. Sikerült! A friss, kiharcolt és kivárt bútoraink a helyükön állnak, minden stimmel, talán túlságosan szép is az egész. Férjem ajánlatot kap munkahely változtatásra, kiemeléskéfének tűnik. Elfogadja. A gyermek óvodássá cserepedik. Az óvodai felvétel simán megy. Ennyi változás, kedvező esemény nehezen fér az emberek fejébe.

— Mindent elértetek, amit huszonévesen el lehet érni!

Barátaink szavaiból. egy kis irigység is kicseng, mert körülöttünk valóban rendeződtek a külsőségek.

Egy bizottság anyaszült meztelenre vetkőztetett, hogy megállapítsa, mennyire rossz a szemem. Ellenőrizték testmagasságomat, súlyomat, de kíváncsiak voltak arra is, hogy italozom-e és hányszor volt abortuszom. A szemorvos egy kórházi zárójelentésből másolta ki az adataimat. E dokumentumok együttesen és örökre eldöntötték hátralévő életemet. Még nem voltam huszonhat éves és személyi igazolványomhoz tűzhettem nyugdíjas igazolványomat.

Reggelenként kiürült a lakás, egyedül maradtam. Gyűlöltem a csendet. Úgy éreztem, a zajok, a zörejek menthetnek csak meg az örülettől. Ezért zenét teremtettem magam körül. Naponta bekapcsoltam a porszívót és a mosógépet, hogy a technika e megtisztító csodáival mesterséges életet lopjak magam köré. Szőnyegek hamar kirojtolóztak, ruháink agyonmosottá váltak. Kezem a mosószerektől kifehéredett, arcom megkeményedett a felhőkként gomolygó gondoktól.

Hetekig tartott egy nap. Este megjedtem a csengetésre és féltem beengedni családomat. Félttem a kérdésektől, — hogyan telt a napom, — miért nem mentem levegőre? És féltem kérdezni, mert vibrált a hangom, a kezem remegett.

Anyai erélyességem felborult. Villanyoltás után kislányom szobájában maradtam, amíg el nem aludt. Mesék, kitalált történetek értek már el tudatáig. Megszokta, hogy anya könyvet nem használ, csak átkarol, suttog, melegít és ez a természetes. Néha megkérdezte, látom-e őt. Na-

gyon elcsodálkozott, amikor igennel válaszoltam és végképp nem értett semmit.

Álmodom? Egy pillanat és feleszmélek. Férjem fogja a kezem, átvezet a másik szobába, mert mellette a helyem mondja.

Hallgatunk, most jó a csend. Nem vágyom beszélgetésre, kerülni kell a kényes témát. Egyetlen félreérthető szó, nem várt mozdulat elindíthatja könnyemeit. Velőjeig ivódott érzékenységem. Tart, erősen szorít a karjaiban. Sötét van. Ágaskodik a csend. Ilyenkor egyenrangúnak érzem magam vele. Lehunyom a szemem. Az övé is csukva van. Nem fontos a szem, más érzékszerveink pótolják.

Féltékennyé tett a magány. Kinzó, fojtó hurok szorult torkom köré, amikor munkába siető emberekkel találkoztam. Sokszor becsaptam magam azzal, hogy csúcsforgalomban buszra szálltam, mert tipródni akartam. Sodort a tömeg. Pár perc múlva egyedül álltam az utcán, mert az emberek eltűntek a gyárkapuk, a hivatalok ajtajai mögött, Barangoltam egyedül a kihalt utcákon, lépcsőket számoltam, hesegettem a perceket.

Egy napon meghívót kaptam. Órákkal a taggyűlés kezdete előtt a megjelölt helyiségben ödöngtem. Idős emberek, fehérbotok és nagy dioptriák gyülekeztek a teremben. Elnökségi asztal és színpad. Ünnepe. Együtt voltunk mindannyian. Napi politika és elcsukló szopránok keveredtek, elnyújtott hozzászólások egyéni bajokkal. Tapsoltunk és valaki éljenezni kezdett. A hangulat pillanatok alatt a tetőfokára hágott. Átforrósodott a levegő. Aki mozogni tudott, a színpadon tolongott. Összekoccantak a szemüvegek, hangok, zene, gátlástalan szuszogás a levegőben. Táncolt a szoba. Sose halunk meg!

Székem karfájába kapaszkodtam. Egy idős férfi hátbavert, hangja utat tört szívemig a nagy zajban.

— Ezentúl kismagyságod is közénk tartozik!

Otthon aznap nem hallották a hangom.

— Mit tudna produkálni?

Mindenütt ezzel a kérdéssel csaptak agyon. Aztán felírták a nevemet egy noteszba. Majd kiértésítene, ha lesz felesleges státuszuk, mondták. Miután megszabadultak tőlem, a noteszla-

KISS JÁNOS:

A vér

(I. rész)

A vér és az élet összetartozó fogalmak. Ezt mindnyájan tudjuk, de vajon ismerjük-e eléggé ezt az élethez nélkülözhetetlen piros folyadékot, ahogy régen nevezték a folyékony szövetet. A vér tulajdonképpen szervezetünk anyagszállító eszköze, — egy hasonlattal élve — szervezetünk örökjáró gyorsvonata, amelynek pályája az érrendszer. A hasonlat azonban nem felel meg teljes mértékben a valóságnak, mivel minden gyorsvonatnak van két végállomása és megállói. A véráramlás kört ír le testünkben és az élet kezdetétől a szívmegeállás pillanatáig tart. A hasonlatot tovább folytatva a kocsiknak a vérplazma, az utasoknak pedig a vér úgynevezett alakos elemei felelnek meg. Voltaképpen a vérplazma nem más, mint víz, amelyben ásványi sók, cukrok és sok más anyag található részben oldva, részben a plazmában úszva. A plazma tartalmazza a fehérjéket, beleértve az immunoglobulinokat is, valamint a táplálkozásunk során magunkhoz vett tápanyagok már lebontott vegyületeit és ezen kívül a plazmában található a véralvadásban szerepet játszó anyagok is.

Az alakos elemek, amelyek szintén a plazmában úsznak, három csoportra oszthatók.

1. Vörösvérsejtek, vagy helyesebben vörösvértestek!
2. Fehérvérsejtek.
3. Vérlemezkék.

A vörösvértestek az oxigénszállítás eszközei. Nem igazi sejtek, ugyanis kifejlődésük közben elveszítik sejtmagjukat, ezért helyesebb őket testeknek nevezni. A vérnek ezek a csodálatos utasai teszik lehetővé, hogy a tüdőből az oxigén szervezetünk minden pontjára eljuthasson. Ezek a mikroszkópon autókerék alakúnak tűnő szerkezetek festékanyagokkal megkötik az oxigént, amelyet a szövetekben leadnak a sejteknek.

A vörösvértestek a csontvelőben fejlődnek ki bonyolult folyamatokon keresztül. A fejlődésükhöz szükséges csontvelőfeleség nagyrészt a mellkascsontban és a gerinc csigolyáinak üregeiben található. A kifejlett vörösvértestek kb. 120 napig vesznek részt a keringésben, utána a lépben bomlanak le, ezért is nevezzük a lép-et a vörösvértestek temetőjének. Ahhoz, hogy a vörösvértestképzés zavartalan legyen, többféle úgynevezett alapanyagra van szüksége szervezetünknek. Ezen anyagok között döntő helyet foglal el a vas, amely egyik sójának formájában használandó fel. Ezen kívül a B-, C-vitaminoknak is

nagy a szerepük. Az eddig felsorolt anyagokon kívül a vérképzéshez felhasználja szervezetünk a táplálékban található fehérjék és bizonyos nyomelemek egy részét is, pl. a kobaltot. A vérrel kapcsolatosan gyakran emlegetjük a vércsoportokat. Sokan is gondolják, hogy a vércsoportok megjelölése is a vörösvértestekhez kapcsolódik.

A vörösvértestek felszínén ugyanis speciális cukoralapú molekulacsoportok találhatóak, amelyek antigén tulajdonságúak. Ezt itt úgy kell értelmeznünk, hogyha ezek a vértestek más ember szervezetébe jutnak, akkor az ellenanyag-termeléssel kicsapják a bejutott idegen vérelemeket. Az említett molekulacsoportokból döntően két fajtát különböztetünk meg, amelyeket A és B betűkkel szoktunk jelölni. Vannak emberek, akiknek vére csak „A”, másoknak csak „B” antigént tartalmaz. Az emberek nem kis csoportjának vére A és B antigént egyaránt tartalmaz, de sokan vannak olyanok is, akiknek vérében a két antigén közül egyik sem található meg. Az előbbieket alapján a négy fő vércsoport a következő: A, B, AB, O.

A fő vércsoportokon kívül ma már megkülönböztetjük az alcsoportokat is és mindig meghatároozzuk az RH-faktort is. Erről legközelebbi számunkban írunk.

Törődjünk többet egészségünkkel!

(Folytatás a 9. oldalról)

pot kitépték, nevemet összegyűrve szemébe dobták. Nem volt határozott elképzelésem arról, milyen munkára vagyok képes. Ha jól meggondolom, semmilyenre, hiszen mindenhez látni kell! Könyvtár? Népművelés? Legszívesebben szembeköptem volna magam ezekre a gondolatokra. Fizikai munka? Igen, csak munka legyen, mert így nem lehet élni!

Otthon elviselhetetlenné váltam. Körülöttem a levegő sűrűsödni kezdett. Érzékenységgemmel ölni tudtam. Belül lassan rothasztani kezdett a tudat, hogy nincs rám szükség. Bántottam mindenkit, aki közeledni próbált felém.

Férjem előtt nyitva álltak a kapuk és nemsokára elfoglalhattam állásomat. Könyörületből.

A kis könyvtár sötét és hideg. Nem látom a katalógust, a könyvek címeit, az olvasók arcát. Kollégáim megszoktak. Jó beszélgetőpartner vagyok, mondják. Tudok bélyegezni, borítékot nyalni és virágot öntözni. Már nem sugnak össze mögöttem a takarítónők, ha rálépek a frissen mosott kőre. A portás is előre köszön.

Drága Szüleim!

Jól vagyok. A pontírgépet megvettem. Már emezzen is le merek ptyöggetni egy levelet, de csak Nektek! Géza bácsi harmonikázni tanít. Nemsokára eljátszom a nótákat. Eszternek ruhát kötöttem, Katika néni varrja össze. Nem tudom, mikor megyünk. Olyan sok a dolgom, hogy élni sem érek rá.

Mari

Két levél Debrecenből

Tisztelt Szerkesztőség!

Az ENSZ az 1981. évet a rokkantak évének nyilvánította. Volt már nők éve, gyermekek éve stb., most pedig a rokkantakra került a sor.

Rokkantak éve... Már az előkészítés folyamán sok rádióhír és újságcikk foglalkozott ezzel a témával. Ez év eleje óta még csak megszaporodtak e tárgykörben a különböző publikálások a különböző orgánumban. Nincs nap, hogy ne hallgatnánk, vagy olvashatnánk valami, sorstársainkkal kapcsolatos eseményről, megmozdulásról. (Itt most nemcsak a vakokra és gyengélátókra gondoltam, amikor a sorstárs szót leírtam. Nem! Mert tágabb értelemben sorstársaink a mozgássérültek, a hallás- és beszédserültek stb. is. Mi nem látjuk a napfényt, a virágokat, az embereket, ők meg másként vannak kizárva sok olyan dologból, melyet az épek könnyedén elérhetnek, ezért sorstársaink az említettek is.

Épp ezért nagyon humánusnak tartom az ENSZ-nek ezt a deklarációját. A világon sokmillió rokkant él és számuk nem csökken, hanem sajnos naponta csak növekszik! Miért? Mert sajnos a Földön madj nem nagyobb az embertelenség, mint az emberieség!

Mert ugyebár a különböző háborúk, merényletek, puccsok, meg egyebek, igazán nem nevezhetők humanista cselekedeteknek... (Aztán, gyarapítják a rokkantak számát a különböző balesetek is.)

Mindezt összevetve, nagyon helyén való volt megrendezni a rokkantak évét! Ámbár az még helyesebb és humánusabb lenne, ha az emberek jobban vigyáznának egymás és saját testi épségükre és akkor talán a rokkantak ügye sem válna égető világproblémává.

Am, ha ez a probléma már létezik és az egész emberiség megemlékezik róla, anyagi és erkölcsi támogatással,

akkor nagyon jó lenne, ha ezt úgy tennék az egészséges emberek, hogy ne érezzék a rokkantakkal azt az ösztönös sajnálkozást, (hogy ne mondjam viszolygást), melyet irántunk olykor tanúsítanak. Mert szerintem a rangsorolásban csak egyfajta mértéket lehet és kell felállítani: azt, hogy mennyire ember az ember egészségesen vagy rokkantan, az mindegy!

Mert és ezzel már vissza is térek szorosabb sorstársi közösségünkhöz — itt van pl. Louis Braille, aki megalkotta számunkra a pontírást, megteremtve számunkra az írás-olvasás semmivel sem pótolható kincsét, hatalmas rést vágva ezzel fekete börtönünk falán. Mert van-e annál nagyobb boldogság, mint amikor az ember kézbe vehet egy-egy jó könyvet, vagy leírhatja a saját gondolatait? Nem beszélve arról, hogy ez segít tanulni is és ezzel emberebb emberré lenni.

Aztán itt van Helen Keller, az amerikai sorstársnő, akinek még sokkal súlyosabb volt a helyzete, mint ha „csak” vak lett volna, mert süketnéma is volt. Ennek dacára, bámulatos akaraterővel megtanult beszélni, méghozzá több nyelven, és fáradhatatlanul járta a világot, előadásokat tartva a vakokról és ezzel a tevékenységével igen-igen nagy szolgálatot tett a vakügynek. Jó példaként azonban nem is feltétlen szükséges külföldre mennünk, mert itt hon is találunk szépszámmal. Közülük csak három elhunyt kiválóságunkat emelem ki:

Molnár Gábor író, aki fiatalon vesztette el látását, de ezután még évtizedekig írta csodálatos útikönyveit; Szántó Györgyöt, a festőművészből lett író, aki az I. világháborúban kapott sérülése következtében vesztette el látását, de nem ropant össze, hanem írni kezdett és írt olyan regényeket, melyek értékei lettek a magyar irodalomnak; Un-

gár Imre Kossuth-díjas zongoraművészt, kinek külföldön is elismerték tehetségét.

Az élők közül szándékosan nem említek senkit, pedig lehetne, mert vannak szépszámmal idősek és fiatalok egyaránt, akiket a többiek példaképüknek tekinthetnek, mert megállják a helyüket munkában és a tanulásban egyaránt.

Eddig csak a rokkantak, vagyis inkább a vakok pozitív emberi magatartásáról beszéltem, mert érzékelteni akartam, hogy a rokkantság, azaz a vakság, nem feltétlen jár együtt az elesettséggel. Sajnos vannak negatív vonásaink is. Távol áll tőlem a szándék, hogy ünneprontó legyek, de ha már elkezdtem ezt a megemlékezést, akkor mégis bemutatom az érem másik oldalát. Mert az is van. Mint ahogy a tükörnek is két oldala van, egy fényes és egy matt. Ugyanez a helyzet a sorstársakkal is. Vannak köztünk olyanok, akik alaposan kihasználják rokkantságuk „előnyeit” szinte számíva az egészségesegek segítőkészségére, szánalmára. Az ilyenek aztán hangosan, tele szájjal követelik jogaikat, a különböző segélyeket, meg egyebeket, de az persze eszükbe sem jut, hogy nemcsak jogaik vannak, hanem kötelességeik is. A tanulók, a dolgozók, a családot eltartók csoportja teszi a dolgát csendben, szorgalmasan, bizonyítva ezzel embervoltukat. Bezzeg lármáznak a hangoskodók! (Főleg akkor, ha még egy kis „nyakolajat” is beszédnek...) Az ő lármájuk persze jobban feltűnik, mint a szorgalmasok csendje. És az a szomorú, hogy ezt a lármát hallva az emberek nem azt mondják, hogy „X. Y.” ilyen, hanem azt, hogy „lám ilyenek a vakok!”

Mert általánosítani mindig könnyebb, mint megkeresni azt, aki igazán hibázott.

Befejezésül még csak annyit, hogy ha már az ENSZ segíteni akar a rokkantakon, akkor mi is igyekezzünk

olyan módon viselkedni, hogy ki is érdemeljük a megbecsülést és a segítséget. (De nemcsak ebben az esztendőben!)

Szonda Klára

Csak a pénz hiányzik

(Megjelent a *Hajdú-Bihari Napló* 1981. március 17-i számában.)

„Szerényen, úgyszólván külsőségek nélkül zajlik a rokkantak éve. Újság-cikkek jelennek meg, egy-egy televízió- és rádióriport hanagzik el, okos intézkedések születnek — vagyis minden megy a maga útján.

A témáról nyilatkozik egyik leggyakoribb mondata: sajnos, a pénz hiányzik. Vannak azonban lehetőségek, melyek kiaknázásához egyáltalán nem, vagy alig kell pénz. A hatás mégis igen nagy jelentőségű.

A Német Demokratikus Köztársaságban már ezelőtt húsz esztendeje is működött egy bizonyos szolgálat. Ott a Vörös kereszt aktivistái látták el és látják el a mai napig a rászorultakat, s adnak azonnali segítséget. Ez a szolgálat vasútállomásokon, buszpályaudvarokon, nagyobb bevásárlóközpontokban, valamint rendelőintézetekben, kórházakban működik.

Debrecenből kiindult már országos visszhangot kiváltó kezdeményezés. Gondoljunk csak a televízió „Siker” című sorozatában díjat is kapott dr. Szél Lajos propagálta akcióra, a nemlátó kisgyerekek felkutatására és a részükre létesítendő óvoda előkészületeire. Nem járhatnánk elől ezen a téren is? Merem feltételezni, hogy amennyiben aktív nyugdíjasainkat, háziasszonyainkat és a feladatra önként vállalkozó többi embert, a társadalmi szervezetek munkáját segítő aktivákat mozgósítani, szervezni kezdenék, a rászoruló rokkantak közvetlenül érzékelhetnék a társadalom tagjainak törődését.

Van a Vörös keresztnek, a Hazafias Népfrontnak, a tanácsoknak kellő tapasztalata, gyakorlata, felesleges lenne részleteznem módozatait, melyek pozitív hatásáról, azt hiszem előzetesen még vitatkoznunk sem kell.”

Szép Zoltán

BÁRDOSI NÉMETH JÁNOS

1902—1981

Bárdosi Németh Jánost március 13-án temették a pécsi központi temetőben.

Elhunyt a szellemi élet kiválósága. Gyászoljuk halálakor az alkotót, akinek szellemi hatása a 20-as évektől haláláig jelen volt az egyetemes magyar kultúrában. A magyar irodalom jelentős alakja volt irodalomközpon-tú világban élt.

A sorssal szembenéző, de a belső egyensúly megtartására igyekvő ember maradt az utolsó pillanatokig:

A CSILLAGOK OLY DOLGOKRÓL TUDNAK

*A csillagok oly dolgokról tudnak
nem örök életed
szép napja lehull
a hegy mögé
ahonnan fénye kibukkant egykor
aztán eszeveszetten égni kezdett
felperzselt a világot
megváltó álmokba lobbant bele
képrázatokat látva
zengett a sohase-múlóról
pedig a fűben cipipelt már
az elmúlás tücske
ez hát a való
készülj a végső viadalra
melyben téged hagy el életed
a hűtlen fejedelmi szerető —*

79 évesen, de munkaereje teljében hagyott itt bennünket. Elvesztésekor megindultan veszünk búcsút tőle. Személyes varázsát, a tegnap emlékeit őrzik legutóbbi levelei, amelyekben foglaltak már komor felhőket sodortak élete napjaira.

Nem sokkal halála előtt beszélt a rádióban. Szellemi frissességgel, kedvesen. Meghittent szót életútjáról, az irodalomról. Felmutatta azt az emberi példát, amelyet csakis ő, a vasi föld szülte, a könyveket szerető, tisztességes, dolgos életeteket megbecsülő poéta mutathatott föl. Írói-köl-

tői tehetsége biztosította, hogy nagy hatásfokkal, széles körre terjedően közölhesse mondanivalóját. Mélységesen hitt abban, hogy fontosat, szükségeset tud elmondani századunkról, amellyel csaknem egyidős volt.

Szombathely régebbi, mint Magyarország. Több, mint 1900 éves. Itt született Bárdosi Németh János 1902. március 8-án.

Így írt szüleiéről önéletrajzi vázlatában a költő: „Apám vasúti mozdonyfűtő volt. Nekem is van tehát emlékem a vasút világáról, ahogy Szabó Lőrincnek, aki a Tücsökzene verseiben beszél mozdonyvezető apja mesterségéről. Mi is ültünk öcsémmel apám mozdonyán és vitt bennünket Kőszegre, hogy a hegyekben bérelt barackfákat megszedve, este hazavigyén bennünket a gázlámpák fényében úszó Szombathelyre...

Anyánk pátriája: Bárdos (ó-kelta eredetű szó, dalolót, költőt jelent) — innen az írói nevem is — a Szombathelytől 10 km-re fekvő falu nekem nemcsak a vakációs nyarak szabadságát, külön világát adta (1908-tól — 1914-ig tartott ez a tündéri álomszakasz), hanem a gyermekkor felejthetetlen emlékeit, amely költészetemnek ma is kísérő zenéje... Emberi, költői sorsom sok-sok vonása ekkor vált véglegessé.”

Első versét még diákköltőként, 1917-ben a békéről írta. 1922-ben pedig az Élet című folyóiratban jelent meg először verse nyomtatásban. Már diákkorában bekerült a magyar szellemi élet áramkörébe. Később tágabb horizontú alakjában adta az olvasóközönség kezébe. Közéjük tartozik: Zsellérek (regény, 1934); Napfogyatkozás (regény, 1939); Szegény ország (versek, 1942); Békétlen szerelem (daljáték, 1956); Carmina Hungarica (versek, 1960).

GERDELICS FERENC

Tudósítás

A Fővárosi Közlekedésbiztonsági Tanács Budapesten a METESZ szék-házában 1981. március 23-án tartotta plenáris ülését.

Az értekezleten képviseltette magát a Belügyminisztérium, az OKBT, a Fővárosi Tanács, a Budapesti Rendőr-főkapitányság, a kerületi kapitányságok, a Budapesti Honvéd Helyőrség Parancsnoksága, valamint részt vett a tanácskozáson 400 aktivista is.

Az FKBT elnöke tájékoztatást adott a főváros közlekedési helyzetéről. Közölte, hogy noha Budapesten 375 000 magántulajdonban levő személygépkocsi van, 1980-ban az e járművek által okozott balesetek száma csökkent, viszont a tehergépkocsinál ez a szám növekedett. Sajnálatos, hogy a gyalogosok által okozott balesetek száma emelkedett; a villamosok, a trolibuszok által okozott balesetek száma lényegesen csökkent. A járművek által okozott baleseteknél az okok elsősorban a párhuzamos közlekedésre vezethetők vissza: többek között elsőbbség meg nem adás és gyorsajtás; a gyalogosok által okozott balesetek fő okai pedig a figyelmetlenség és a felületesség.

Az FKBT főtükára tájékoztatást adott arról, hogy a főváros közlekedésének korszerűsítését nagy ütemben folytatják.

A nagyszabású építkezések sok kellemetlenséggel járnak; úgy tapasztalják azonban, hogy a lakosság megértően tudomásul veszi a nehézségeket. Az FKBT fontos feladatának tartja a különösen veszélyeztetett személyek: rokkantak, látássérültek, öregek és gyermekek közlekedésbiztonságának fokozását.

**AMIT
A VAKVEZETŐ KUTYÁRÓL
TUDNI KELL**

Sorozatunk első három részében a vakvezető kutya kiképzésének vázlatos történetével és a vakvezetésre való egyedek kiválasztásának néhány

Lendülettel dolgozott. Az irodalom mindhárom fő műfajcsoportjában (líra, epika, dráma, daljáték) alkotott maradandót. Legkifejezőbb formája azonban a vers volt. Nem teremtett látványos új formákat. Nem rombolta szét, hanem elsajátította a régieket. A költészet bevált keretei közé szorította egyéniségét. Elméleti írásai és az évek óta készített emlékezései sok tekintetben forrása lehet egyre bővülő irodalomtörténeti kutatásainknak. Pécsre költözéséig — a két világháború közti szombathelyi irodalomtörténet legkiemelkedőbb irodalomszervező személyisége volt. Szülővárosában, Szombathelyen olyan pezsgő irodalmi élet személyes irányítója, mozgatója volt, amely példa nélkül áll az immár közel kétezer éves város történetében. Bárdosi Németh Jánosnak köszönhető, hogy ott-honosan érezte magát Vas megyében Bajcsy-Zsilinszky Endre, Móricz Zsigmond, hogy a városban szerepelt Kosztolányi Dezső, Szabó Lőrinc, Móra Ferenc, Tamási Áron, Németh László, hogy az általa szerkesztett Írott Kő hasábjain Sárközi György, Kodolányi János és mások is szívesen publikáltak honorárium nélkül. Szombathely ugyanakkor már magáénak vallhatott egy felejthetetlen Pável Ágostont, egy csodagyerek Weöres Sándort és fiának fogadhatott egy Derkovits Gyulát.

Kiemelkedő irodalmi tevékenységét a kenyérkeresettel járó rendszeres lekööttség mellett fejtette ki. Több évtizeden át nyugdíjas koráig kiválóan dolgozott. A hivatali munka mindig sokat elvont belőle: a költészeti, irodalomszervezői erőfeszítései kárára. Mégis igazi költővé vált. Anyanyelve lett a vers. Ahhoz a költői körhöz tartozott, amely már a felszabadulás előtt hallatta hangját, fenntartva a szabadság és a szépség reményét. A vers nőtt leginkább szívéhez, tartotta fenn a legnehezebb időkben is.

Bárdosi Németh János halálával az irodalmat kedvelő és művelő vak emberek önzetlen nagy barátja távozott az élők sorából. Ennek illusztrálására egy régi szombathelyi és egy legújabb pécsi irodalomtörténeti esetet mondok el.

Mint közismert dr. Szabó Károly szövetségünk központi elnökségének tagja Szombathelyen él. Vele történt, hogy 1933 nyarán Tatáról egy barátja társaságában gyalog ment Pestre,

hogyan felkeresse Szabó Lőrinc költőt. A költő szívélyesen fogadta és ettől fogva örök barátjának tekintette. Szabó Károly aztán 1933 őszén Szombathelyre költözött. Ott dolgozott és szabadidejében szívesen írt verseket. 1934-ben személyes kapcsolatba került Szombathelyen Bárdosi Németh Jánossal, majd a vak költő egyre intenzívebben bekapcsolódott a város irodalmi életébe. Életre szóló barátságot kötöttek. 1938-ban Szabó Károly Hajnali nyitány címmel jelentette meg verseskötetét Szombathelyen. A kötet előszavát Szabó Lőrinc írta. Szabó Károly évtizedeken keresztül mindig meleg, őszinte baráti vendégszeretettel látta a vakok otthonába, a szombathelyi Vakok Intézetében gyakran ellátogató költő barátot.

Amikor Bárdosi Németh János Pécsre költözött, továbbra is fennmaradt a barátság, mindig folytatódtak a személyes találkozások és írói-költői levélváltások. Bárdosi Németh János dr. Szabó Károly személyén keresztül haláláig megmaradt a vak emberek őszinte, igaz barátjának.

Egy újabb, immár pécsi éveire tehető irodalomtörténeti gesztusát írom le.

Az elmúlt évek során, az akkor alig húsz esztendő Varga Katalin, Budapesten élő fiatal vak költőnő friss lírai alkotásait levélben mutatta be a Pécsen élő Bárdosi Németh Jánosnak. Bárdosi Németh János azonnal „szárnyai alá vette” Varga Katalin művészetét. Költőbarátságot kötöttek. Leveleztek. Közbenjárására a Pécsen megjelenő Dunántúli Napló 1977. május 22-i nagyon rangos vasárnapi száma irodalmi rovatában közre bocsátotta a mi Katalinunk Temiattad című költeményét.

Bárdosi Németh János megígérte, hogy személyesen ellátogat egyszer a Pasztorek Mihály színjátszó csoport előadására Budapestre. Ez elmaradt. Örökre eltávozott baráti körünkéből.

Bárdosi Németh János a lelkek értője, gyógyítója volt. Mindig emberi alázattal és kitartó hűséggel cselekedett: becsülettel állt a szép szó ügye mellett. Közeli ismerőseire vár a feladat, hogy mentse a feledéstől ezt a példás, szép életművet! Emléke ébresztésével kell hitet tenni, hogy életműve méltó a megőrzésre, a szertetre.

Dr. Domokos János

alapvető szempontjával foglalkoztunk. Több hozzám intézett olvasói levél és még több telefonhívás kívánalmainak teljesítésére, most a kutya, pontosabban a vakvezető kutya tartásáról, elhelyezéséről kell a legalapvetőbb ismereteket közreadnunk. Mivel azonban ez a kérdéscsoport olyannyira szerteágazó, hogy közérthetően pár szóval nem intézhető el, ezt a témakört is több részletben ismertetem. Elsőként a kutya elhelyezéséről és tartási körülményeiről, majd a következőkben az etetésről és a különböző fizikai ellátásról írok, végezetül a kutya és a gazda közötti kapcsolatról szóló ismertetéssel zárom le a témát.

Az állatok a természetes körülmények között tartózkodási helyeiket maguk alakítják ki. Így volt ez a vadon élő kutyánál is. Miután azonban az emberhez csatlakozott „társként”, feladva ezt az önállóságot is; kezdetben eltúrta, majd elfogadta a neki kijelölt helyet aszerint, hogy milyen „szerepkörben” élt és szolgált az ember mellett. A kutya tartása és ápolása funkciójánál fogva eltér a többi háziállattól, hiszen azok legtöbbször csak rövid ideig és főleg táplálékká való nevelés vagy munkavégzés céljából lettek háziállatok, szelídítve, míg a kutya az ember „társa” is, és sokszor igen nagy segítséget nyújt hűséges barátja. Az úgynevezett ridegtartású pásztorkutyák is előkelő helyet foglalnak el a háziállatok között. A házőrző kutyának már saját kutyaházuk van, a szolgálati kutyák pedig szabad idejüket megfelelően kiépített kennelekben — kifutókban — nyugodt pihenéssel tölthetik el. A kedvtelésre tartott kutyák a kutyatársadalom legfelsőbb fokán állnak elhelyezés szempontjából, hiszen minden idejüket gazdáik mellett töltik, sokszor egy ágyban alszanak velük és ugyanazt az edelt fogyasztják, amit gazdáik esznek.

Ha ilyen széles skálája van az ebtartásnak, akkor hol a helye a vakvezető kutyának? — ötlök fel a gondolat kedves olvasóimban és joggal — minden esetre olyan helyen, amely

az a gazda és a kutyája számára a legjobban megfelel.

Nézzük az első szempontot a gazda érdekeit figyelembe véve. Olyan helyen legyen a kutya, amely a gazda számára a legkönnyebben megközelíthető, ahol a legkevesebb szennyeződést okozhatja és ahol mások zavarása nélkül nyugodtan pihenhet az állat, mert csak kipihent, nyugodt kutya vezet biztonságosan.

Most vizsgáljuk meg a kutya szempontjából a kérdést.

Ahol igényeinek megfelelően kényelmesen mozoghat, ahol zavartalanul pihenhet és minél közelebb szeretett gazdájához.

Amint látjuk mindkét kívánalom szinte egybeesik.

De van még valami, amit szem előtt kell tartanunk: a megoldásnál ez adja a legtöbb problémát, ezek a meglévő és a kialakítható lehetőségek. Mielőtt azonban ezekre rátérnénk, szólni kell még egy fontos szempont-ról, egy állandó tényezőről, mely a kutya fajtájából és méreteiből adódik. A szövetség által üzemeltetett kutyakiképző iskolán csak az úgynevezett német juhász fajtájú kutyát oktatják, ez az állat már a nagytestű kutyák csoportjához tartozik, hiszen testméreteik is számottevőek. Marmagassága (a hát legkiemelkedőbb része) 55–60 cm, hossza az orrától a farokig elérheti a 100–125 centimétert és súlya a 25–40 kg-ot is megközelítheti. Ezt minden esetre figyelembe kell venni!

Mivel a kutya a természeti környezetet kedveli a legjobban, ezért legkedvezőbb a kifutóban (kennelben) való elhelyezés.

Kifutónak legalkalmasabb az a terület, mely körülbelül 10–20 négyzetméteres, a téli időszakban valamint általában az uralkodó széljárás-tól védett, nyáron árnyékos és bekevert. A kerítés legalább másfél-két méter magas drótfonatból készüljön, az ajtó biztonságosan reteszelve legyen. A kifutó legvédettebb részén álljon a kutyaház, melynek olyan méretűnek kell lennie, hogy benne a kutya kényelmesen állhasson, fordulhasson és fekhessen. A kutyaház ne

közvetlenül a földön, hanem a talajszint felett 5–6 cm-re (téglavastagság) legyen a felszivárgó nedvesség kivédésére. Ajtaja lehetőleg délkeletre nézzen, de semmi esetre sem északnak. Télen béleljük szalmával, száraz szénával, vagy ha ehhez nem jutunk hozzá puhaforgáccsal. Az ajtót télen textil anyagból készített függönnyel védjük az időjárás szélsége, hófúvás, szeles eső ellen. Az építmény minden esetre fából készüljön, de hézagmentes kivitelben és lehetőleg enyhe ejtésű lapos tetővel. A bejáratnál tegyünk 10 cm deszkamagasítást az alom kihordásának meggátolására. A kutya a kifutóban legyen mindig szabadon.

Vakvezető kutyát láncon tartani nem szabad!

Emeletes házban és bérlakásban kifutó létesítésére lehetőség nincs. Hol tartsa akkor hát vakvezető kutyáját az, aki például a 7. emeleten lakik? A lakásnak olyan részén, ahol a család és a kutya egymást nem zavarja, de lehetőleg ne az erkélyen. Ha már kifutóban nem tartható a kutya, akkor ne zárjuk ki egy sivár, meglehetősen szűk betonkötetbe. A kutya az emeleti erkélyen ki van téve az időjárás viszontagságainak. Ki van rekesztve a természeti környezetből, nincs megfelelő mozgási lehetősége. Ingerlékennyé, idegessé és ugatossá válik, hiszen szinte börtönbe van zárva. Ha az erkélyről kilát az még rosszabb, hiszen mindent természetellenesen felülről lát s így minden fokozottan izgatja. Hangos panasz — ugatása — felveri a ház nyugalmát és kellemetlenségek forrásává válhat.

A kutyának a lakáson belül legyen egy állandó helye. Ez akkora legyen, ami az állat testméreteinek megfelelő, ahol kényelmesen és zavarás nélkül feket. Olyan hely legyen ez, ahol a család mozgása nem zavarja minduntalan és ő sincs állandóan láb alatt. Ezt a helyet célszerű már a kutya megérkezése előtt kijelölni és már kezdetben megkövetelni tőle, hogy

BACSIK LÁSZLÓ:

Magnósoknak - magnóról

Ezt megelőző írásomban a mágnesszalagra történő hangfelvétel folyamatainak ismertetése során az előmágnesszésről írtam. Elmondtam, hogy erre azért van szükség, mert a magnószalagon levő mágnesszhezető anyag, amire a hangfelvétel kerül, a mágnesszés kezdeti szakaszában nem válik a hangot arányosan követő mágnessző árammal arányos erősségű mágnesszé. Így a rákerült felvett torzán őrzi meg. Előmágnesszésnek nevezünk egy bizonyos nagyságú, egyenletes áramot, amit felvételkor a hangáram mellett átfolytatunk a felvevőfejen. Az „A” hang másodpercenként 44 levegősűrűsödés-ritkulás, ez a felvevőfejre áramváltózásként úgy kerül, hogy a hangáram iránya ezidő alatt 440-szer megváltozik. Tehát az előmágnessző áramhoz 1 másodperc alatt periodikusan ennyiszor hozzáadódik vagy abból kivonódik. Az előmágnesszés a szalagon levő mágnesszemcséket egyenletes, egyforma erősségű egyedi mágnesszé alakítja, amikor a hangáram kivonódik, a keletkező mágnesszek gyengülnek, hozzáadáskor erősödnek. Az „A” hang végül is a szalag egy másodperc alatt elhaladó darabján erősebb-gyengébb mágnesszes részek 440-szer egymást váltó formájában helyezkedik el.

Ez az áram az olcsóbb kazettás készüléknél ma is egyenáram. Vagyis a szalag szemcséi az ezáltal keltett mágnesszes térben elhaladva egyenként kis-kis mágnesszé válnak. Ezek a lejátszófej előtt elhaladva abban feszültséget keltenek. A sok apró szemcse keltette feszültségek a hangszóróból fűjásnak, sistergésnek hallatszanak. Olyan előmágnessző áramot kell tehát a fejre juttatni, amely a szemcséket nem teszi erős, egyedi mágnesszé. Ezért váltakozó áramot használnak. Tudjuk, hogy a fül csak akkor hall hangot, ha a levegő rezgésszáma több, mint másodpercenként 20, de 18 ezernél szaporább sű-

ött pihenjen, ott tartózkodjon általában. Ezen a helyen ajánlatos egy erre a célra rendszeresített szőnyeg, vagy többrétegű takarót tartani és megértetni az állattal, hogy ez a helye. Így könnyebb a lakás és az állat helyének a tisztántartása. Már a kezdetben legyünk következetesek az állat elhelyezésével kapcsolatban, mert az engedékenység következtében rossz szokásokat vesz fel az állat (fotelekre, heverőkre telepedés, asztal alá húzódás stb.), melyekről később igen nehéz leszoktatni, ha egyáltalán lehetséges.

Lakásban tartott kutyák számára lehet kapni úgynevezett kutyakosarat, esetleg kutyaaágyat is. Ilyenkor minden esetre figyelembe kell venni azt, hogy a kutya álmában változtatja testhelyzetét, forog, mozog. Ebben az esetben is tegyünk alá többrétegű pokrócot vagy szőnyegdarabot.

Itt említem még meg az állat etetésére szolgáló hely kijelölését is. A kifutóban való tartás esetében egy kikövezett esetleg betonozott felületet, vagy megfelelő méretű alacsony (5–10 cm-es) deszka evőpadot kell elhelyezni. Ennek mérete legalább 1–1,5 négyzetméter legyen. A lakásban tartott kutyánál pedig ajánlatos egy linoleum lapot alkalmazni még akkor is, ha a kutya az előszobában vagy a konyhában (ahol követet van) eszik. A kutya evés közben ugyanis szereti kirakni a tálból az ételt. Ha védőlapot használunk, elkerülhetjük a lakás szennyeződését, etetés után a hely könnyen tisztítható. Rendes gazda a WC-ben nem eteti a kutyáját!

Ennyit az elhelyezésről. A következőkben az etetésről szólunk.

KÖZÉRDEKŰ

Szakcsoportunk igen sok érdeklődő levelet kap sorstársainktól; amellett, hogy mindenkinek válaszolunk, a közérdekekre itt is kitérünk.

Minden vak és gyengénlátó sorstársunk jogosult vakvezető kutyát igényelni, aki a szövetség tagja és belépett a szakcsoportba. A kiképzett vakvezető kutyákat a szövetség, az iskola és a szakcsoport tagjaiból álló bizottság osztja szét. A kutyákat ingyen, felszerszámozva kapják meg új gazdáik az összeszoktatás után. Ez az összeszoktatás a csepeli iskolában

történik és egyénekenként változó ideig, két-három hétig tart. A betanításra kerülő kutyák mind német juhász szukák.

A továbbiakban természetesen a kutya tartása, ellátása, orvosi kezelése a gazda kötelessége. A hivatalosan kiképzett vakvezető kutyák adómentességet élveznek és szolgálatban (hámmal felszerelve, vöröskereszt megkülönböztető jellel ellátva, amikor a vakot vezeti) mindenfajta közlekedési eszközön ingyen utaznak.

AZ ISKOLA HÍREI

Iskolánk oktatói márciusban tanulmányútra az NDK-ba, Berlinbe és Erfurtba mentek. Lapunkban majd beszámolnak tapasztalataikról.

*

Április hónap folyamán három sorstársunk megkapja az első kiképzett kutyát.

*

Szakcsoportunk felveszi a kapcsolatot különböző országok vakvezető-kutyaképző-iskolaival tapasztalatcserére céljából. Az így beérkező érdekesebb hírekről is beszámolunk.

*

A napokban kaptunk levelet a svéd vakvezetőkutya-képző iskolából, Solefteából, ahonnan Sven Werggart igazgató melegen üdvözi a most induló budapesti testvériskolát és sok eredményt kíván. Ők húszéves gyakorlattal rendelkeznek a kutyaképzés terén. Telepükön évenként négyszáz kiskutyát nevelnek fel a katonaság, a tengerészet, a vármórség és a rendőrség részére, valamint a vakvezetés céljaira. A kutyák fele német juhász, fele labrador. Tízhetes korúig az iskolában kennelben nevelkednek, ezután egész Svédország területére magáncsaládokhoz adják őket nevelésre tizenöt hónapos korúig. Ekkor kerülnek vissza az iskolába speciális oktatásra. A kiképzés ideje hat-nyolc hónap. Hét oktatójuk van, akik évente kb. 35 kutyát képeznek ki. A kutya és vak gazdájának összeszoktatása két lépésben történik: az első héten a kiképző iskolában, majd egy hétig a vak lakásán és környezetében, a kutya oktatójának közreműködésével.

VÁRADI PÉTERNÉ

A frizurától a cipőig

A legnagyobb meglepetés, hogy nincs meglepetés. A tavaszi—nyári párizsi divatbemutatókon — elmaradt a szenzáció. Azt mondják: Yves Saint Laurent, a divatdiktátor, ha akarja, 180 fokkal elfordíthatja a trendet. Úgy látszik, a mai gazdasági hely-

zetben sem ő, sem a többi kreátor nem akart nagy változásokat. Szép a divat, nyugodt, a romantikus felé hajlik.

Sürgönytílusban néhány jellegzetességéről: rövid a szoknya, férfiasak a kosztümök, fényesek a blúzok (nappalra is!), lágyak az anyagok, sok a fodor, nőies, nosztalgikus a ruhák egy része. A divatban is kitört az aranyláz: aranylamé blúz, arany cipő, arany turbán, arany csipke, arany szári...

A favorit a fekete-fehér, az elefántcsontszín, a különböző árnyalatú rózsaszínek, pirosak, valamint a drága- és féldrágakövek szépséges színei: rubin, zafir, ametiszt, jade, türkiz és így tovább.

Az anyagok mintái: az apró ibolyától a kinyílt pompás rózsáig.

A bőr már nemcsak sportos viselet, este is hordják — hízzéssel.

A kabátok: rövidebbek. Divat a 3/4-es, a 7/8-os hosszúság is. Szürke flanell, ceruzavékony fehér csikozással: fekete-fehér tweed: sötétkék szövet (arany gombbal!): melegebb napokra fehér lenkabát a módi.

Hosszabbak a kosztümkabátok, hangsúlyozott a váll és szűk szoknya. Cardin a pagoda forma után szögletes, a vállra gombolt ujakat tervezett. A hosszabb kosztümkabát csak a karcú, magas, hosszúlábú nőknek áll jól! Az alacsonyabbak részére — a többi között — egygombos, fehér kabátkát terveztek, keskeny, fekete szoknyával. Chanel manekenjei háromszínű jersey kosztümkben, kis tweed kabátkákban jelentek meg.

Blúzok? Szatén! Selyem, selyembrokát, csipke — csupa nosztalgia.

Ruhák: Ungaro „a csábító nő költői megjelenítésére” törekedett, többféle mintájú anyagból tervezett asszimetrikus nyári ruhákat, ingruhákat. Sok a kombiné- vállpántos, szellős kis ruha, kedvelt az aprón rakott

szoknyájú selyemruha. A fürdőruhához azonos anyagból strandruha készül.

A cipődivat irányzata: laposabb sarok, hegyes orrész, fényes bőr. A magas sarok — a múltté. A 4 centis sarkú, mandulaorrú körömcipők jönnek divatba. A barna cipők inkább bronz- és rézszínűek, a „fémesített” hatású lábbeliket nappal is hordják, galambszürke, bronzvörös, jadeszöld a divatszín. Felborult a színszinkron, fekete ruhához bátran felvesznek rózsaszín cipőt. Amikor a szoknya és a nadrág megrövidül, a cipőnek nagyobb a jelentősége. Bermudához 2 cm, rövid szoknyához 5 cm, diszkó öltözethez 8 cm magas sarkú cipőt ajánlanak.

A nadrág: Marc Bohan szerint egyenes, széles, a boka fölött végződik, anorákkal vagy kiskabáttal viselendő.

A fiatalok új, „2001-es diszkó” öltözet: bőr miniszoknya (az eredeti mininél szolidabb), hosszú ujjú aranylamé blúz, bőr dzseki vagy melény.

Az ihletet Ázsiából merítik: Indiából (a maharadzsa öltözetétől Nehru viseletéig), Mongóliából, Kínából, Japánból „loptak” ötleteket, formákat a divattervezők.

A romantikus-nosztalgikus hullám újra felfedezte az impresszionistákat. Renoir a kedvenc. Saint Laurent „menyasszonya” arany csipkeruhában, hozzáillő kalapot és napernyőt viselt.

A Chanel-ház kapujánál 12 rendőr örködött a bemutató idején. Nemrégiben a híres divatház előtt bomba robbant, a terroristák ily módon demonstrálták luxusellenességüket. Szép környezetben, Mozart-szonátákat hallgatva élvezhették a szakemberek a menekének felvonulását.

(Megjelent a *Nők Lapja* 1981/12. számában.)

technika

rúsodás-ritkulást már nem érzékel. Ezért a felvevőfejre vezetett előmágnesező áram másodpercenként 40—80 ezerszer váltakozik, amit nem hallunk.

Ha az áram ilyen szapora váltokozású, az általa keltett mágnesező tér egy szemcse áthaladása alatt többször is polaritást vált, tehát az abban maradó mágnesezést nem az előmágnesező áram, hanem az arra ültetett hangáram határozza meg. Így jelentősen csökkenthető az egyes szemcsék mágnesezősége által keltett szalagzaj. Ezeket a szemcséket nemcsak az előmágnesezés láthatja el ilyen káros megneszezettséggel, hanem minden mágnesező tárgy, ami a szalag közelébe kerül. Így a szalagvezetők, a fej is. Erről a későbbiekben még fogok írni. A váltakozó áramú előmágnesezés a torzítás kiküszöbölése mellett megoldja a szalagzaj csökkentését. Sajnos, nem csak a zajt okozó egyedi szemcsemágnesezettséget csökkenti, hanem a felvett műsor szintjét is, különösen a magasabb hangokét. Ezért beállításakor közepet kell keresni a még jó torzításérték és magashangátvitel között. Legközelebb egy nem elterjedt, de szellemes megoldást ismertetek, amely az előmágnesezés magashangcsökkentését küszöböli ki. Az eljárás a keresztfejes felvételtechnika, ami a „Crossfield” elnevezés fordítása.

KÁRPÁTI TÜNDE:

CARELLI GÁBOR KÖNYVE

„Utam a Metropolitanbe”

ISMERTETÉS
II. Rész

Négy évi turnézás, rádiószereplések, olaszos-bohémes élet után, Doráti Antal révén jutott Carelli magasabb színvonalú zenei világba. Ekkor Doráti a dallasi szimfónikus zenekar vezető karnagya volt. Felkérte énekesünket Beethoven IX. szimfóniájának tenor szólójára. A koncert jól sikerült. A rádióközvetítés után, az amerikai zenei élet legfontosabb vezetői gyakran hívták Carellit jelentős fellépésre. Énekelte a Verdi Requiemet, és Kodály Psalmusát — magyarul. „Mikor a kórus elkezdte a bevezető szavakat énekelni: mikoron Dávid Nagy búsultában... kicsit furcsa, de mégis érthető kiejtéssel, Carellinek is, Dorátinak is könny homályosította el a szemét. De nemcsak megható, humoros epizódok is bőven akadtak a világot jelentő deszkákon: „haldokló” Violetta támogatott ülőalkalmatosság felé Carelli, s mikor a bütordarabhoz értek, az vidáman hátrafelé kezdett gurulni gömbölyded kerekein. Mikor végre elérték az elfutott kanapét, a duett, és a közönség hangulata nem volt épp szomorú, darabhoz illő! Úszkált már „műlégy” poharában bordalok, pezsgőáriák közepén — dilemma elé állítva művésznünket a hörpintésnél, adtak kezébe színpadi szerelmesei arcképük helyett, néha még pici, nyirkos teknősbékát is, hátára ragasztott cédulával: Violetta vagyok! Volt olyan eset, hogy a koncert-termi dabogón férfi feküdt a zongora alatt és kezével nyomta a pedált a zongorához — gazdasági próbálván a leszakadt alkatrészt (kezdett előtt pár percel, teljesen reménytelenül és fölöslegesen).

Carelli szélteben-hosszában bejárta társulatokkal Amerikát Texastól Californiáig, New Yorktól Oklahamáig.

A Metropolitan Operába való bejutásnak volt egy majdnem biztos módja. Ha valaki Toscanini vezénylete

alatt szerepelt, azt a Metropolitan rendszerint behívta próbaéneklésre. Az NBC nagy stúdiójában készültek a Falstaff rádiófelvételei a maestro irányításával. Toscanini szerepet ajánlott Carellinek, s a sikeres felvétel után a Metropolitan akkori igazgatója Rudolf Bing szerződést kötött vele. Ekkor egészen új élet kezdődött Carelli Gábornak, a művészpálya minden örömeivel, sikerével, csalódásával, be nem teljesülésével. Az a tudat, hogy a Metropolitan művészbéjáróján, amin most naponta keresztülment, ő előtte mindazok a nagy énekesek jártak próbálni, akik ideáljai voltak, óriási felelősségérzettel töltötte el. Hamarosan ráébredt, hogy a nagyobb felelősség nem jár nagyobb munkával. Addig maga gondoskodott öltözékről, maszkról, és a szereptanulás önálló munka volt. Most a legaprólékosabb munkával, kiváló korrepetátorokkal próbálták végig a repertoirt. Ujdonság volt az Opera zseniális sűgője: Ceroni. Az operákat tökéletesen tudta kívülről, minden szöveget, hangot előre „föladott” a színpadra. Óriási biztonság volt, a produkciók lelke. A színház magas szintje nemcsak a szerződötetett sztároktól függött, ugyanolyan fontos volt mindenki, aki az előadásban részt vett, de a közönség nem láthatta őket. Mind foglalkozásuk mesterei voltak: fodrászok, kellékesek, világítók, korrepetitorok, ügyelők. Itt nem lehetett „gyöngye” előadás. Az átlagos színvonal rendkívül magas volt. A kisebb szerepek tolmácsolói is kiváló énekesek voltak, bármely pillanatban be tudtak ugrani bármely szerepbe, ha az első szereplő berekedt.

A Metropolitan a múlt század második felében alakult. Jól szituált, anyagilag, és társadalmi téren is vezető szerepet játszó családok által alapított színház akartak alapítani, ahol nívós előadásokat hallhatnak. Előbb

egy színházat vettek meg céljaikra, majd mikor az érdeklődők „kinőttek” az épületet, felépítették a Metropolitan Opera House-t. Az opera abból tudta fenntartani magát, hogy a páholyokat eladták (úgy mint ma az öröklakásokat) ők gondoskodtak fenntartásáról, és belőlük alakult az igazgatóság. Mikor az érdeklődés lanyhult, egy Otto H. Kahn nevű bankár finanszírozta a dolgokat, halála után, mivel a gazdasági helyzet az 1930-as évek táján egyre szorítóbbá vált, a páholyok mellett egyre inkább a pénztárnál eladott jegyek és a nyári turnék fedezték az Opera kiadásait.

Mikor Carelli a Metropolitanhoz került, a színház megállt a maga lábán. Éves szerződést kötöttek a tagokkal. Általában heti két fellépés jutott, a repertoire-től függően. De az ún. cover rendszer miatt, egy egy szereplő 110 szerepért is felelős volt egy szezonban. A coverek csak zongorázás próbát kaptak. Minden jelmezből három darab készült, különféle méretben. Az „első cover” kötelessége az operában tartózkodni mindaddig, míg a művész akiért felelős, a színpadra lép az utolsó jelenetbe. Ha a „második Cover” du. kettőig nem értesítik — hogy szükség van rá, szabad az estje. A szerepet éneklő énekes, ha megbetegszik déli 12-ig értesíti a színházat, hogy estére a cover rendelkezésre álljon.

A Metropolitannál töltött több mint két évtized alatt Carelli számtalanszor „beugrott” hol mint első, hol mint második cover.

Legnevezetesebb volt a Karl Böhm vezényelte Wozzeck előadás, ahol a kapitány szerepét alakította egy órási próbával. Böhm megdöbbsent a beugrás hallatán „Carelli, sagen Sie ab!” kérlelte, majd egyenesen megkérdezte, hogy egyáltalán ismeri a szerep nehézségét?

Mindenki szurkolt, hogy sikerüljön, az igazgató reális humorral így biztatta: „Meister Carelli, hallgasson ide! Ha maga hibát követ el, a közönség biztosan nem fogja észrevenni. A kritikusok sem fogják észrevenni, sőt valószínűleg még maestro Böhm sem fog tudni róla”. Böhm az előadás végén átölelte Carellit, úgy gratulált.

Sok híres karmester keze alatt énekelt tenoristánk, Reinef Frigyes, Dimitri Mitropoulos, Fausto Cleva, művész-partnerei lettek.

A háború után Budapesten vendégszerepelt Carelli, a Lammermori Luciát tüzték műsorra. Humoros eset humorosat követett. Edgar szerepét, természetesen eredetiben, olaszul énekelte, míg a többiek a magyar fordítást használták. Már az első belépőnél mi történt!? Edgar Luciához énekel: búcsúzik, elhagyja az olasz partokat. Az eredeti olasz szöveg szerint Lucia — akit Gyurkovics Mária alakított — ránéz, és olaszul azt kérdezi „Che dici?” (mit mondasz?) Gyurkovics Mária kérdően Carellire függesztette szemét, és az olaszul elhangzó recitativo után tiszta magyarsággal megkérdezte: „Mit mondasz?”

El nem képzelhető óriási nevetésbe tört ki a közönség. Az emberek azon hahotáztak, persze, hogy nem érti Lucia amit Edgar mond, hiszen olaszul beszél hozzá!

Az opera zárópillanata is botrányba fulladt. Az aznap vásárolt „gumitőrrel” Carelli szíven szúrta magát és térdrecsklott, hunyt szemmel énekelve tovább az áriát, — mit sem sejtette, miért vihorásznak a nézőtérben — az elhajított „gumi-tőr” ott ugrándozta végig a színpadot hősünk orra előtt. Soha többé nem használta e kelléket.

1955-ben Carelli elkísérte Giglit BÚCSÚ-hangversenykörútjára. Az idős és beteg mester Londontól New Yorkig végigkoncertezte a világot. A jegyek elővételben elfogytak, s a zárókoncerten Washingtonban a négyezer főnyi közönség egy emberként állt föl Gigli pódiumra lépésekor, így nyilvánította tiszteletét az immár 40 éve éneklő művész iránt. Gigli, az adományt amit a természettől kapott, a lehető legtöbb emberrel megosztotta. Carelli sikeres életének is ő volt elindítója, támogatója, ő segítette

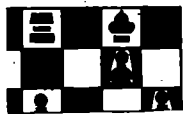
élete nehéz pillanataiban, és barátja maradt a sikerek tetőpontján is.

Carelli könyve tisztelgés mestere előtt, és biztatás mindazon muzsikusok számára, akik most próbálják erőiket — BÁTORSÁG!

Különböző nyelvű és gondolkodású emberek tízezreit egyesítette lélekben a ZENE.

A zene emberformáló és vigasztaló erejére könyve utószavában Carelli egy megrendítő, véletlen eseményt tartogat. Írországbán, Dublinban, a várost kettészelő folyó hídján, vak muzsikus állt egy harmonikával, „gondoltam — írja — most biztos valami igazi ír népdalt fogok hallani! És földbe gyökerezett a lábam, hallván, hogy az utcai zenész Mozart Don Juan egyik tenoráriáját játszotta „Il mio tesoro” — magyarul: az én kincsem.

Ezek az én „Kincseim”, hogy a világ legnagyobb és legerősebb összetartó ereje a ZENE — általa lehet szépen, boldogan élni, és ez a hitem rendíthetetlen — még akkor is, ha a muzsika még nem érte el azt a küldetését, — hogy általa mindenki boldogan élhessen”.

DÉNES JÓZSEF

Sakkhiradó

Január végén kezdődött el a versenyévad. Sakkcsapatunk múlt évi eredményes szereplését — legalábbis az évad elején — visszaesés követte. Az kétségtelen, hogy első csapatunkra a Budapest I. osztályú csapatbajnokságban nehezebb feladatok várnak, azért az eddig rossz eredményeknél valamivel többet vártunk. Különösen szembetűnő második csapatunk gyenge szereplése, hiszen ők lényegében ugyanabban a mezőnyben szerepelnek, mint tavaly. Harmadik, 6 fős csapatunk az V. kerületi bajnokságban szerepel. Részükre tulságosan erős ez a mezőny. Itt

a vereségek az erőkülönbséggel egyértelműen magyarázhatók. Visszatérve első és második csapatunkhoz, a megtorpanásnak — véleményem szerint — több oka is van. Négy élvonalbeli játékosunk — ugyan más-más ok miatt — egyáltalán vagy csak részben vállal játékot. A hangulati visszaesés, pangás mindenképpen egészségtelen jelenség, amin lehet és kell is változtatni. A küszöbön álló edzőcsere után remélhetőleg a jó néhány sakkozónál mutatkozó passzívítás feloldódik, és időközben minden érdekelt sporttárs ráébred arra, hogy a sportolás kollektív munka és abból egyformán kell kivennie a részét mindenkinek. A terheket egyenlő arányban kell viselni, a csapatversenyektől távol maradván, a kibic sze-

repét vállalni sportszerűtlen dolog! A vakügyet is szolgáló sportmunkától való távolmaradást semiféle magyarázkodással nem lehet indokolni. A csapatmunkában minden sporttársnak részt kell vennie, a vélt vagy netán jogos sérelmeknek nem ez az orvoslási módja. Ezek után nézzük — a cseppet sem hízelgő — eredményeket.

Az első fordulóban első csapatunk súlyos 10.5:1.5 arányú vereséget szenvedett a MEDICOR csapatától. Mindössze három döntetlent értünk el Nemes, Rév és Kreisz révén. Vesztettek: Erős, Antal, Kovács, Battyányi, Dénes, Auffenberg, Voján, Léval, Dr. Krabót.

A második fordulóban a Vízügyi Igazgatóság csapatától 5:2,5 arány-

ban kaptunk ki. Battyányi és Dénes győztek, Erős döntetlent ért el, Antal, Nemes, Rév, Kovács, Auffenberg, Voján, Lévai, Kreis, Hosszú vereséget szenvedtek.

A harmadik fordulóban a Volánbusz csapatát sikerült megszorítani, 6,5:5,5 arányban nyertek csak ellenünk. Győztek: Dénes, Voján, Kreis; döntetlent érték el: Erős, Rév, Kovács, Auffenberg, Hosszú; vesztek: Nemes, Lévai, Wiedner.

A negyedik forduló hozta az eddigi legjobb eredményt, 6:8-os döntetlent a Beloianisz Híradástechnikai Gyár ellen. Győztek: Erős, Nemes, Kovács, Auffenberg; döntetlent érték el: Rév, Lévai, Wiedner, Hosszú; vesztek: Battyányi, Dénes, Voján, Kreis.

Az ötödik fordulóban az Erzsébeti Spartacus volt az ellenfelünk. 8:4-re kaptunk ki. Győztek: Kovács, Battyányi, Kreis; döntetlent ért el Rév és Voján; vesztek: Erős, Nemes, Dénes, Auffenberg, Lévai, Kapitány, Hosszú.

Csapatunk a táblázat utolsó helyén áll.

Második csapatunk eddigi eredményei a VII. kerületi I. osztályú csapatbajnokságban szintén elmaradtak a várakozástól. Négy forduló — négy vereség. A Volánbusz II.-től 9,5—2,5, a Lakóhelyi SE-től pedig 9:3 arányban szenvedtek vereséget.

Második csapatunk a táblázat utolsó előtti helyén áll.

Harmadik csapatunk kétszer játszott — kétszer kapott ki. A Vízügyi Igazgatóság IV. csapatától 5,5:0,5; a Postás III.-tól 5:1-re. Amint a fenti szomorú eredményekből látható, csapatainknak van min javítaniuk!

A sakkszakosztály ez év elején rendezte meg 1980. évi házi bajnokságát. A kényszerű halasztásra a székházunkban folyó belső munkálatok miatt került sor. A 19. részevevős, 11 fordulós svájci rendszerben lebonyolított verseny a következő végeredményt hozta: 1. Erős Pál 8,5; 2—3. Rév Miklós, Nemes György 8; 4. Dénes József 7,5; 5—8. Hosszú Vilmos, dr. Krabót György 7; 7. Voján István 6,5; 8—9—10. Battyányi Béla, Kreis Mihály, Horváth József 6; 11—12—13—14. Lévai József, Zichó József, Auffenberg Emil, Bene János 5,5; 15—16. Sajtos György, Nyikes József 5; 17. Csóti József 3; 18. Ivancsik Pál 2,5; 18. Nyúl Győző 2 pont.

Holtversenyeknél a helyezések megállapítása az ún. Buchholz-rendszer alapján történt.

Szép siker volt

A Vakok Általános Iskolájában február elején tartottuk meg a hagyományos kulturális seregszemlét.

A szavalók közül, a zsüri döntése szerint, Nagy János VIII. osztályos pajtás bizonyult a legjobbnak. Én, e sorok írója, csak második helyezést értem el. Nagyon megörültem, amikor megtudtam, hogy Jancsival együtt én is továbbmehetek a kerületi versenyre. Attól sem riadtam meg, hogy nem versből, hanem prózából kellett indulnom. A verseny előtti napokban lázasan tanultam Janikovszky Éva: „Kire ütött ez a gyerek?” című művét. Osztályfőnököm, Gál Imre tanár bácsi, és irodalom tanárom, Fintáné Órsi Anikó néni sokszor meghallgattak, és javították hibáimat. Otthon még édesanyámnak is elmondtam a szöveget.

1981. március kilencedikén, délután volt a verseny. Csapatvezetőnk kísért el minket a XIV. kerületi úttörőházba. Rajtam kívül legalább negyven versenyző várakozott a teremben. A zsüri megjelenése a verseny kezdetét jelentette. Izgatottan vártam, mikor kerül rám a sor. Egyszer csak a színpadra hívtak. Míg a prózát mondtam, a tréfásabb részeknél a közönség hangosan nevetett. Ettől a

buzdítástól még lelkesebben, színesebben meséltem a történetet. A hallgatóság nagy tapsal fejezte ki tetszését. Már nyugodtabban hallgattam az utánam következőket. Sok jó prózamondót hallhattam, s én is derültem a tréfákon. Képtelen voltam összehasonlítani a saját és mások teljesítményét. Szerencsére nem nekem, hanem a zsürinek kellett döntenie.

A szavalókat és a prózamondókat külön értékelték.

Nagy János József Attila című verset mondta el Nagy László költőtől. Szép eredményt ért el, bronzérmes lett.

A prózamondók közül hárman kaptunk aranyérmet. Kimondhatatlanul boldog voltam. Jutalmul könyvet és emléklapot kaptam. De nekem mindennél többet ért az öröm, amelyet a siker hatására éreztem.

Köszönetet mondok tanárainknak, akik segítettek a felkészülésben.

Hasonló módon örültünk az „Irodalmi színpad” sikerének is, az együttes március 20-án ezüst érmet hozott a területi versenyről.

Nekik is szívből gratulálunk.

Tóth Éva

V/b. osztályos tanuló

DR. CSABAY LÁSZLÓNÉ

A gyengénlátó gyermekek hazai integrálódásának lehetőségei

A gyengénlátók integrálódásának számos lehetősége, módja és ideje közül azt a formát kívánom ismertetni, mely már mint szervezeti lehetőség, gyakorlat él az intgerációs törekvések elvi sokaságában.

Az 1978-as év nemcsak abból a szempontból volt jelentős, hogy a gyengénlátók oktatásának 50 éves évfordulóját ünnepeltük, hanem amiatt is, hogy ez évben vette kezdetét a tanköteles és óvodás korú gyengénlátó gyermekek integrált oktatásának szervezése is. Reméljük, hogy a kezdeményezést megelőző kutatásokról

levont következtetések reális alapot nyújtanak az integrált oktatás célkitűzéseinek megvalósításához.

Melyek voltak az integrált oktatás szükségletét felmérő kutatásaink?

1. 1977-ben vizsgáltuk, hogy hazai adatok alapján milyen mértékű látásjavulás várható a látás aktív kihasználásától?

Megállapítottuk, hogy a megfelelő körülmények között működtetett, a látásképesseget céltudatosan fejlesztő munka tanulóink 64%-nál eredményezett látásjavulást. A javulás mértéke az iskolában eltöltött idővel ará-

nyos növekedést mutatott. Változatlan volt 26,4% tanuló visusa, romlást tapasztaltunk 9,4%-ban.

0,4–0,9 visusértéket ért el a javulás következtében a tanulók 28,3%-a (1).

Dr. Csolák hasonló értékekhez jutott az 1973-tól megfigyelt 116 gyengénlátó tanuló adatai alapján: javult 56,9%, változatlan 33,6%, romlott 9,5% gyermek visusa (2).

Az aktív működtetés nyomán elérhető látásteljesítménybeni növekedésről szóló adataink mellett állnak Caesar és Krémer 1929-es, Bartók 1929-es, Szerpokril 1959-es, Vénogradov 1927-es azonos tárgyú és hasonló eredményeket tartalmazó közleménye.

A felmérések adatai arra vallanak, hogy:

1. Az optimális körülmények közepette tartósan működtetett látás gyermekek egyharmadánál oly mértékű funkciójavulást eredményezhet, melynek következtében a tanulók a körzeti általános iskolában folytathatják tanulmányaikat.

2. Ha meg tudják teremteni a gyengénlátás szempontjából megfelelő környezeti feltételeket, akkor kellő szemészeti gondozás és pedagógiai szaktanács és eszközös ellátás mellett az integrált oktatás keretében is javulhat a gyermekek visusa, fölöslegessé téve a speciális beiskolázást, majd pedig a visszaillesztést.

3. A gyengénlátókhöz történő beiskolázás során a visus alsó határértékével rendelkező gyermekeket kell előnyben részesíteni.

2. Vizsgálat tárgyává tettük a gyermekkori gyengénlátás hazai előfordulását. Az 1966–1975 között született, 219 400 fős budapesti gyermekcsoportban 172 fő gyengénlátót találtunk a fővárosi gyermekszemészeti szakrendelők alapján — azaz 9 tizezrelékes előfordulást állapíthattunk meg. Adatainkat számos oknál fogva nem tekinthetjük teljesnek, éppen ezért az 1 ezrelékes előfordulást vesszük alapul számításaink során.

Így az 1977–78-as tanévi statisztika szerint a tanköteleskorú gyengénlátóknak csak 1/4-e részesült speciális oktatásban.

[Az 1977–78-as tanévben a beírt általános iskolai tanulók száma

1 090 062 fő volt. A beiskolázott gyengénlátók létszáma: 258 fő. Az 1 ezrelékes előfordulással számolva a gyengénlátók feltételezett száma: 1090 fő (3).]

Következtetésünk: a gyengénlátók 3/4 része hátrányos helyzetű gyermekként pedagógiai segítség nélkül magára hagyatva küzd az általános iskolában. Valamennyiüket számos oknál fogva el sem helyezhetnének külön intézményben, de ez nem is lehet célunk. A rehabilitációs törekvések világszerte ismert tendenciája: mindaddig megtartani a sérülteket az épek közösségében, amíg ez nem válik az egyén fejlődésének gátjává. A ma még pedagógiai gondoskodásban nem részesülő gyengénlátók 3/4-e érdekében meg kellett szervezni a segítségnyújtást az integrált oktatás keretében.

3. További támpontokat nyertünk a gyengénlátók iskoláiba nem járó, de gyengénlátó gyermekek szüleikhez intézett kérdéseinkre kapott válaszokból. Kérdéseink arra irányultak, hogy:

— igényelnének-e körzeti iskolákban tanuló gyermekük részére pedagógiai segítséget;

— ismerik-e a teljesen elkülönített oktatás lehetőségét?

A szülők túlnyomó többsége ismertként jelezte a teljesen elkülönített speciális iskoláztatás lehetőségét, de elsősorban gyermekük harmonikus személyiségfejlődését féltő indítékból nem kívánnak élni vele, míg az általános iskola melletti pedagógiai segítséget csaknem kivétel nélkül kérték (3).

Az integrált oktatás megszervezését tehát a szülők részéről is valódi szükségletként értékeljük.

A fővárosi művelődésügyi főosztály — adataink értékelése és a szükséglet méltánylása következtében — 1978. szeptemberétől 2 fő utazótanárral működését engedélyezte. Legfőbb feladatunk heti 30 órában a körzeti általános iskolában tanuló gyengénlátók fejlődésének figyelemmel kísérése, szülőikkel, pedagógusokkal, szemészorvosokkal kapcsolattartás, tanácsadás, optikai segédeszközökkel való ellátás, valamint egyéni korrekciós foglalkozás útján a látás- és ta-

nulmányi teljesítmény, illetve kompenzációs készség növelése.

Az utazótanárok valamennyi fővárosi általános iskolával és óvodával, a gyermekszemészeti szakrendelőkkel, szemészeti klinikával felvették a kapcsolatot. Számos gyengénlátót vontak tevékenységi körükbe, részben segédeszközök és tanácsok nyújtásával, részben rendszeres korrekciós foglalkoztatással. Örömmel tapasztalhatjuk, hogy a várakozást is messze meghaladó együttműködési készséggel fogadták az utazótanárok megjelenését az általános iskolai pedagógusok, szülők, orvosok, tanulók egyaránt.

Az integrált oktatás valódi szükségletet kielégítő voltára utalnak az amerikai, a nyugat-európai szervezési változatok évtizedek óta igényelt, működő formái. De jelezte az ilyen irányú hazai szükségletet Vollman János is már 1929-ben: „Nézetem szerint az internátusokba tömörítés a lehetőséghez képest elkerülendő, hiszen az életre akarják őket nevelni és teljes értékű egyedekként beilleszteni.”

Az integrált oktatás szervezésének szükségességét illető meggyőződésünket erősíti egy újabb, NDK-ból származó információnk is, mely szerint az 1/7 (0,14) visusnál jobb látóélességgel rendelkező tanulókat megfelelő orvosi, pedagógiai, tárgyi előfeltételek biztosítása mellett a jövőben a lakóhely szerinti iskolai oktatásba kívánják irányítani (5).

Tudatában vagyunk annak, hogy a gyengénlátók legalább egy részének korai integrálódása jelentős szervezési feladatokat ró ránk. Az anyagi, személyi feltételek megteremtése, jelenlegi iskolarendszerünk további differenciálását jelentő szervezés elfogadtatása, társadalmi, pedagógiai szemléletbe kívánatos elemkénti beépítése kitartó munkát és időt igényel. Ahhoz az értékhez mérten azonban, amit azáltal nyerünk, hogy egy gyermek a teljes értékűek között egyenrangúként, fogynakosságai tudat nélkül, kellő önbizalommal, edzett akarattal és próbára tett kompenzációs készséggel léphet az alkotó, felnőtt társadalomba, az ilyen irányú erőfeszítések csekélyek és bőségesen megtérülnek.

Közlemények

Felhívjuk tagtársaink figyelmét, hogy az Észak-pesti Vendéglátó Vállalat szövetségünkhöz intézett levelében a rokkantak nemzetközi évével kapcsolatban tagtársaink részére az alábbi felajánlást és intézkedést teszi.

Az Ezerjő Étteremben (Budapest XIV., Állatkert u. 3.) és a Vadászkert Étteremben (Budapest XIV., Erzsébet királyné útja 5.) a hét minden napján a vak és gyengénlátó személyeket ételáraikból 15% kedvezményben részesíti.

Kérjük ezért, ha ezekben az éttermekben étkezni kívánnak, tagsági könyveiket vigyék magukkal.

*

Továbbá felhívjuk tagtársaink figyelmét, hogy a Panónia Szálloda és Vendéglátó Vállalat Braille-írásban étlapot jelentetett meg a Dunapark Étteremben (Budapest XIII., Pozsonyi út 38.). Az étteremben vasárnaponként 20% engedményt adnak az étlapokon feltüntetett ételárakból minden vendégnek.

A KERAVILL Kiskereskedelmi Vállalat és a Fővárosi Vas- és Edénybolt Vállalat levélben kereste meg szövetségünket a Rokkantak Nemzetközi Éve alkalmából vállalt felajánlásával; mely szerint a Bp. XIV. ker. illetékes szaküzletei szívesen állnak tagságunk rendelkezésére vásárlásaik lebonyolításában.

Szövetségünk válaszában kérte, hogy ne csak a XIV. kerületi szaküzletekben, hanem a Budapest területén levő összes önkiszolgáló jellegű boltban segítsék a kiszolgálók a tagtársak vásárlásait, és a hiánycikkek beszerzése esetén az előjegyzéseknél vegyék figyelembe tagságunk nehezebb körülményeit.

A Vas- és Edénybolt Vállalat mellékelten küldött tíz darab igénybejelentő lapját budapesti és Pest megyei szervezetünknek átadtuk. Amennyiben tagságunk körében ilyen jellegű vásárlási megrendelési igény fennállna, kérjük, problémáikkal forduljanak budapest és Pest megyei szervezetünkhöz telefonon vagy írásban.

A Fővárosi Háztartási és Illatszertbolt Vállalat központja a rokkantak nemzetközi évével kapcsolatban, tanácsadással és engedményes vásárlással egybekötött bemutatót tart május végén szövetségünk budapesti székházának kis előadótermében (Budapest XIV., Május 1. út 47.). Az esemény pontos ideje lapunk szerkesztésekor még nem ismeretes, felvilágosítást telefonon adunk: 210-440.

*

Június 7-én, vasárnap délután 5 órakor, szövetségünk budapesti székházának nagy előadótermében folyóiratunk olvasóinak és szerkesztőjének találkozójára kerül sor. Szeretnénk, ha minél többen eljárnának erre a Budapesten első ízben megrendezendő eseményre. Észrevételeiket, javaslataikat előre is elküldhetik levélben.

hirdetések

167 cm magas, szőke, gyengénlátó, önálló budapesti lakással rendelkező 44 éves magányos nő házasság céljából megismerkedne korban hozzáillő, intelligens, gyengénlátó férfival.

Leveleket „Rossz egyedül” jelígre a szerkesztőségbe kér.

*

Jó állapotban levő Klein írószekrényt vásárolnék. Címem: Kovács Pál, Orosháza, Dózsa Gy. u. 1. Irányítószám: 5900.

*

56 éves jól látó nő magas, őszülő, fekete hajú férfi ismeretségét keresi házasság céljából. Leveleket „Tavas” jelígre kér a szerkesztőségbe.

36 éves nő levelezne mindkét nembeli magányos személyekkel és házaspárokkal. Leveleket „Babette” jelígre kér a szerkesztőségbe.

*

23 éves, 166 cm magas telefonkezelő — vidéki fiatalember — rendezett anyagiakkal házasság céljából megismerkedne hasonló korú leánnyal vagy elvált asszonnyal, egy gyermek nem akadály. Cím: Könczöl János, 1822 Szomor, Gyermelyi út 20.

*

28 éves, bicegve járó, gyengénlátó budapesti fiatalember vagyok. Társaság hiányában beszélgető partnert keresek. Lehetőleg szerény nők jelentkezését várom. Leveleket „Idősebb is lehet” jelígre kérek a szerkesztőségbe.

*

INNEN—ONNAN

*

Az NSZK egyik városában egy látó apa vak fiával és annak vak barátjával bement egy másodosztályú étterembe, hogy megebédeljenek. A tulajdonos azonban kiutasította őket azzal, hogy vakot nem szolgálnak ki, mert zavarja a többi vendéget és végül kénytelenek voltak egy önkiszolgáló étteremben ebédelni. Ez az eset is bizonyítja, hogy indokolt az ENSZ határozata, amely az 1981-es évet a rokkantak nemzetközi évévé nyilvánította. Egyik feladata ennek az évnak az, hogy formálja a társadalmi tudatot és hasson oda, hogy az ilyen előítéletek megszűnjenek.

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége

HOMÉROSZ ÉNEKKARÁNAK

hangversenye a Zeneakadémia nagytermében
1981. június 26-án, péntek este fél 8 órakor

Az énekkart vezeti, orgonál és zongorán kísér:

PESKÓ GYÖRGY

M Ū S O R

Bach: G-moll fantázia és fuga

Händel: Ária a Semele c. oratoriumból

Bruckner: Locus iste

Mozart: Lacrimosa a Requiemből

Ave verum corpus

Monteverdi: Scherzi musicali

Beethoven: Cisz moll szonáta. Op. 27, nr. 2

S Z Ü N E T

Brahms: Bűvös éj. Holdfényes éj

Két finn népdalfeldolgozás

Bartók: Szabad változatok

Este a székelyeknél. Allegro barbaro

Három népdal. Bolyongás

Farkas Ferenc: Felhők

Öt kórusmű Petőfi Sándor verseire

Jegyek 20—26 forintos árban válthatók
a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségében
(Bp. XIV., Május 1. út 47. sz. Telefon: 210-440),
az Országos Filharmónia jegypénztárában
(Bp. V., Vörösmarty tér 1. sz. Telefon: 176-222)
és a Zeneakadémián. Telefon: 420-179.

ÉRTESÍTÉS

segédeszköz-akcióról

Szövetségünk 1981-ben folyamatosan szervezi a vakügyi segédeszköz-akciót. Az akció keretében — az Egészségügyi Minisztérium jóváhagyásával, a központi elnökség határozata alapján — Picht írógépet, normál síkírógépet, kazettás és orsós magnetofont 50%-os kedvezménnyel — meghatározott számban — juttatunk szövetségünk azon tagjainak, akik az alábbi feltételek figyelembevételével, a megyei szervezetek részéről javasolhatók. Az egy főre jutó jövedelemhatár — a személyi járadék figyelmen kívül hagyásával — havi 2500 Ft.

Mivel a költségkeret csak meghatározott számú segédeszköz kiadását teszi lehetővé, ezért a megyei szervezetek taglétszámát figyelembe véve osztottuk el a rendelkezésre álló keretet. A fentiek szerint: Picht pontírógép, kazettás magnetofon, síkírógép igényelhető. A juttatható orsós magnetofonok száma összesen: 10 db. Ezért ennek megyék szerinti előzetes elosztása nem volt lehetséges, a beérkező igényeket az indokoltság figyelembevételével bíráljuk el.

A *pontírógépeket* a kedvezményezettek a szövetség székházában vehetik át Sólyom Györgynétől. A pontírógépek vételárának 50%-áról szóló csekket az értesítéshez mellékeljük. A pontírógépek átvétele a befizetést igazoló csekkszelvény felmutatása ellenében történik. A pontírógépek teljes vételára 1350, illetve 1930 Ft.

A *normál síkírógépek* juttatásánál az „Erika 115” típusú táskairógép 1981-ben érvényes kiskereskedelmi forgalmi árát, 2650 Ft-ot vesszük figyelembe. A kedvezményezett a lakóhelyén az általa kiválasztott típusú írógépet vásárolhatja meg teljes összegért, és a számlát megküldi szövetségünk központjának címére. A számla beérkezése után a 2650 Ft-os vételár figyelembevételével, annak 50%-át kitevő összeget: 1325 Ft-ot megküldünk címére.

A *magnetofonok* vásárlása a normál síkírógépekkel kapcsolatban közöltek alapján történik. Az MK-27-es típusú kazettás magnetofon kiskereskedelmi ára 2050 Ft, az 50%-os juttatás mértéke: 1025 Ft. A B-93-as négy-sávú sztereó Tesla orsós magnetofon kiskereskedelmi ára: 4900 Ft, az 50%-os térítés összege: 2450 Ft.

Csak új áru vásárlását tanúsító számlát fogadunk el!

A kedvezményezett bármely típust megvásárolhatja, szövetségünk a beküldött számlákért azonban csak a fentebb közölt típusok árának 50%-át téríti meg.

A Braille-tábla juttatása továbbra is ingyenes.

Igénybejelentést a helyileg illetékes megyei szervezetenél tehetnek tagtársaink. Központunkhoz az igények beérkezésének határideje: 1981. május 31.

Az igények elbírálása után a kedvezményezett a juttatásról a megyei szervezeten keresztül írásban értesítjük.

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdélics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Vándor Tamás: Kulturális rovat

Váradai Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
Dr. Vas Tibor:	KÜL- ÉS BELPOLITIKA	1
Daru Gerőné:	SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ A SZÖVETSÉG KÖZPONTJÁBAN	2
	MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL	2
Aszódi László Antal:	ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁS ÉRDEN	4
Balázs Katalin:	ARCOMMAL ÉRZEM A FALAT	4
Csikós Zsuzsa:	KIÁLTSUNK EGYÜTT, HANGOSAN!	6
Baranyi Imréné:	LÉPÉSVÁLTÁS (Vak költők versel)	7
Kiss János:	A VÉR (I. RÉSZ) (Vak szerzők prózai alkotásai)	10
Szonda Klára és Szép Zoltán:	KÉT LEVÉL DEBRECENBŐL	11
Dr. Domankos János:	BÁRDOSI NÉMETH JÁNOS HALÁLÁRA	12
Gerdélics Ferenc:	TUDÓSÍTÁS	13
Hubay Bertalan:	A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK SZAKCSOPORTJÁNAK HIRADÓJA	14
Bacsik László	MAGNÓSOKNAK MAGNÓRÓL	15
Váradai Péterné:	A FRIZURÁTÓL A CIPŐIG	16
Barna Zoltán:	ZENEI ROVAT	17
Dénes József:	SPORTROVAT	18
Kuminka Györgyné:	ÚTTÖRŐROVAT	19
Dr. Csabay Lászlóné:	A GYENGÉNLTÓ GYERMEKEK HAZAI INTEGRÁLÓDÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI	19
	KÖZLEMÉNYEK HIRDETÉSEK INNEN—ONNAN	21
	MEGHÍVÓ A HOMÉROSZ KÓRUS HANGVERSENYÉRE	22
	ÉRTESÍTÉS SEGÉDESZKÖZ-AKCIÓRÓL	23

**A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA**

FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNÁ ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

81 2372 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

HU ISSN 0209—6765

